

RISIKORAPPORT

2019

Indhold

1. ÅRET DER GIK 2019	3	8. MARKEDSRISIKO	27
2. OPLYSNINGSFORPLIGTELSER	4	8.1 Målsætning og politik for markedsrisiko	27
3. RISIKOSTYRING	5	8.2 Styring og overvågning af markedsrisiko	27
4. KAPITALSTYRING	8	8.3 Rapportering	27
5. TILSTRÆKKELIGT KAPITALGRUNDLAG OG SOLVENSBEHOV	11	8.4 Renterisiko	27
6. KREDITRISIKO	13	8.5 Aktierisiko	29
6.1 Tilladelser fra Finanstilsynet vedrørende anvendelse af IRB-metoden	13	8.6 Valutarisiko	29
6.2 Målsætning og kreditpolitik	13	8.7 Kreditspændsrisiko	30
6.3 Kreditproces	13	8.8 Kapitalkrav markedsrisiko	30
6.4 Måling af kreditrisiko ved anvendelse af IRB-metoden	16	9. LIKVIDITETSRISIKO	31
6.5 Maksimal krediteksponering	18	9.1 Målsætning og politik for styring af likviditetsrisici	31
6.6 Modtagne sikkerheder	20	9.2 Risikomåling og rapportering af likviditetsrisici	32
6.7 Krediteksponeringer, der er misligholdt eller værdiforringet/nedskrevet	21	9.3 Stresstest af bankens likviditetsbeholdning	32
6.8 Eksponeringer med kreditrisiko i henhold til kapitaldækningsreglerne	22	9.4 Behæftede og ubehæftede aktiver	33
6.9 Eksponering under standardmetoden	22	10. GEARINGSGRAD	34
6.10 ECAI	23	11. OPERATIONEL RISIKO	35
6.11 Eksponering under IRB-metoden	23	11.1 Politik for styring af operationel risiko	35
6.12 Kapitalkrav kreditrisiko	25	11.2 Måling og kontrol af operationelle risici	36
7. MODPARTSRISIKO	26	11.3 Cyberkriminalitet	36
		11.4 Kapitalkrav operationel risiko	36
		12. AFLØNNINGSPOLITIK	37
		13. RISIKOERKLÆRING	38

1. Året der gik 2019

Væksten i verdensøkonomien har i 2019 været på et moderat niveau og aftagende i forhold til 2018.

I USA har væksten været aftagende fra 2018 til 2019. Samtidig har inflationen været svagt aftagende. På den baggrund valgte den amerikanske centralbank at sænke renten i 2019 og at indikere mulighed for fortsatte rentenedsættelser i 2020.

I Europa har væksten været aftagende i 2019 grundet en lavere vækst i det private forbrug og eksporten. I 2020 er der udsigt til en vækst på omkring 1 % af de samme årsager. Samtidig er inflationen fortsat lav. Den Europæiske Centralbank har i 2019 sænket sin rente og genintroduceret opkøb af værdipapirer.

Til trods for en aftagende vækst i verdensøkonomien var væksten i dansk økonomi højere i 2019 end året før – primært på grund af stigende eksport og en konverteringsbølge af realkreditfinansieringen. Ledigheden er fortsat lav, men ikke længere faldende, mens reallønnen er stigende. Boligmarkedet er generelt præget af mange handler, faldende finansieringsomkostninger og stigende priser. I København har antallet af handler dog været svagt aftagende, og priserne ser ud til at have toppet.

Den svenske vækst har i 2019 været aftagende. Forbrug og investeringer har i 2019 trukket væksten ned.

I starten af 2019 genvandt de finansielle markeder store dele af tabet fra slutningen af 2018. Der er dog fortsat en del nervøsitet og betydelig volatilitet på markederne. Renterne har været faldende frem mod 4. kvartal 2019, dels som følge af lavere vækst, inflation og lønstigninger, og dels som følge af den amerikanske centralbanks kraftigt ændrede rentesignaler og rentenedsættelse.

I 2018 introducerede banken strategien "Vores bank", som fastlægger retningen for bankens udvikling og målsætninger frem mod 2023. Arbejdet med strategien og de enkelte målsætninger er bredt forankret i banken. Målsætninger og fokusområder tager udgangspunkt i en ambition om at skabe en endnu stærkere relation mellem banken, de faglige organisationer og deres medlemmer.

Truslen om cyberangreb mod Danmark og landets institutioner og virksomheder er høj, og angrebene bliver stadig mere avancerede. Dette trusselsbillede udgør en betydelig risiko for den finansielle sektor, som er et naturligt mål for cyberkriminalitet. Den løbende digitalisering er naturligvis medvirkende til at øge risikoen for cyberkriminalitet, og derfor lægger banken stor vægt på at tænke it-sikkerhed ind i alle processer og systemer. Samtidig er der i banken et betydeligt fokus på at sikre egenudviklede systemer og adfærden blandt medarbejdere og kunder, så it-sikkerheden løbende understøttes og optimeres.

Over de seneste år er der blevet indført omfattende ny regulering for de danske pengeinstitutter, primært som følge

af vedtagelsen af ny, fælles europæisk lovgivning på området. Implementeringen af de nye regler har været – og er – ganske ressourcekrævende og stiller betydelige krav til stort set alle dele af banken.

Den Europæiske Banktilsynsmyndighed (EBA) offentliggør løbende retningslinjer med henblik på at opnå en mere ensartet tilgang på tværs af EU-landene. Disse retningslinjer påvirker banken på forskellig vis, og i 2019 har det især været de nye retningslinjer for modellerne på kreditområder, der er blevet arbejdet med.

For så vidt angår nyere regulering har bankens fokus i 2019 primært været på videreførelsen af arbejdet knyttet til reglerne i Persondataforordningen (GDPR). Efter at den nye hvidvasklov trådte i kraft i midten af 2017 og som følge af det øgede fokus på hele problematikken omkring hvidvask, har banken ligeledes intensiveret arbejdet med forebyggelse af hvidvask.

I 2020 forventer banken en moderat positiv vækst i samfundsøkonomien uden nogen større ændringer i den historisk lave rente.

Banken fortsætter arbejdet i tråd med strategien og fastholder et intensivt fokus på samarbejdet gennem loyalitetsbankerne. Det forventes derfor, at kundetilgangen herfra vil fortsætte i 2020 og have en positiv effekt på forretningsomfanget.

2. Oplysningsforpligtelser

Formålet med risikorapporten er at skabe større gennemsigtighed omkring kapitalforhold og risikostyring i Lån & Spar, så investorer og andre interessenter i højere grad er i stand til at vurdere bankens risikoprofil og risikostyring samt sammenligne banken med andre banker.

Udarbejdelsen af risikorapporten sker i overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 575/2013 om tilsynsmæssige krav til kreditinstitutter. Oplysningskravene fremgår af forordningens del 8.

Risikorapporten indeholder en beskrivelse af, hvilke risici banken er udsat for, og hvordan banken varetager risiko og kapitalstyring i relation til disse risici.

Rapporten indledes med en kort beskrivelse af bankens risikostyring, herunder de enkelte risikotyper samt organiseringen i forhold til styring af bankens risici. Herefter beskrives bankens kapitalstyring, opgørelse af solvens og solvensbehov, der efterfølges af en mere detaljeret beskrivelse af hvert enkelt risikoområde, herunder bankens målsætning og risikopolitik, risikostyring og risikorapportering samt opgørelse af risiko og kapitalkrav i relation hertil.

Banken offentliggør risikorapporten mindst én gang om året i forbindelse med offentliggørelsen af årsrapporten.

Oplysningerne i denne rapport er pr. 31. december 2019 og er ikke revideret af bankens interne eller eksterne revision.

3. Risikostyring

Lån & Spar påtager sig risici i henhold til den valgte forretningsmodel samt de strategiske målsætninger, som er udstukket af bestyrelsen. Risikoprofilen afspejler sammenhængen mellem bankens vision, mission og forretningsmodel og er afstemt i forhold til kapitalgrundlaget.

Bestyrelsens årlige vurdering af bankens risikoprofil og forretningsmodel har ikke givet anledning til væsentlige ændringer.

Risikotyper

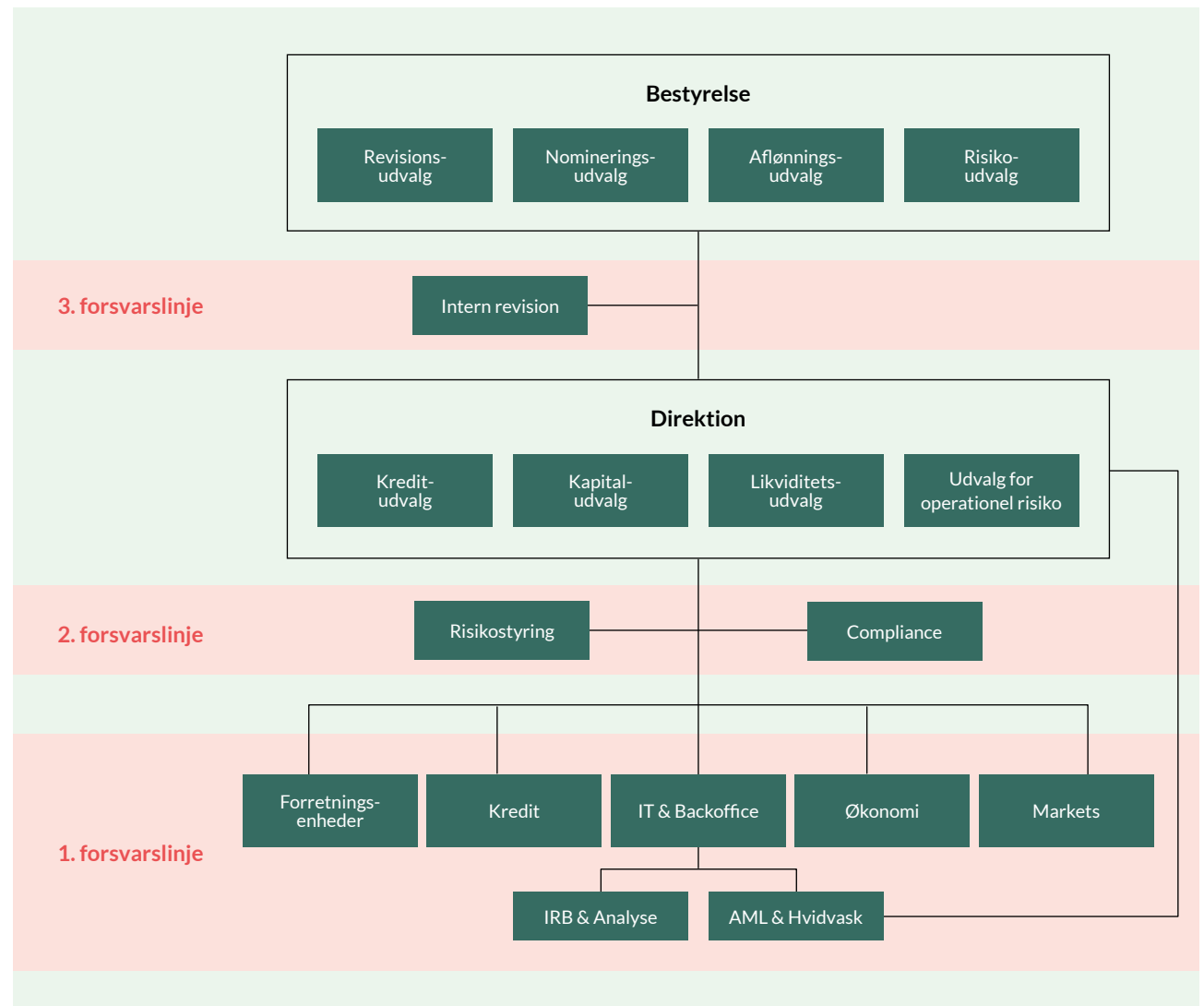
Banken er eksponeret over for forskellige risikotyper, hvoraf de væsentligste er:

- Kreditrisiko: Risikoen for tab som følge af, at modparter helt eller delvist misligholder deres betalingsforpligtelser.
- Markedsrisiko: Risikoen for tab som følge af, at markedsværdien af bankens aktiver og forpligtelser ændrer sig som følge af ændringer i markedsforholdene.
- Likviditetsrisiko: Risikoen for, at banken ikke er i stand til at indfri sine forpligtelser ved hjælp af de normale likviditetsreserver.
- Operationel risiko: Risikoen for direkte eller indirekte tab forårsaget af utilstrækkelige eller fejlslagne interne processer og systemer, menneskelige fejl eller som følge af eksterne begivenheder.

Organisering af risikostyring

Lån & Spar er organiseret, så der er fuldstændig adskillelse mellem de enheder, som påfører banken risici, og de enheder, som varetager bankens risikostyring.

Opbygningen af bankens organisering af risikostyring fremgår af oversigten til højre.

Bestyrelsen

Bestyrelsen har det overordnede ansvar for afgrænsning og styring af bankens risici. Det er bestyrelsen, som fastlægger målsætning og strategi for risikostyring samt vedtager risikopolitikker og beredskabsplaner, der udgør grundlaget for begrænsninger og retningslinjer for de risikotyper, som banken påtager sig.

Bestyrelsen følger løbende op på, at banken drives på betryggende vis og i overensstemmelse med den fastlagte risikoprofil, de fastlagte risikopolitikker og retningslinjer. Bestyrelsen modtager løbende rapportering, der er relevant i forhold til bestyrelsens ansvar.

Bestyrelsens udvalg

Bestyrelsen har nedsat et revisionsudvalg, et nomineringsudvalg, et aflønningsudvalg og et risikoudvalg.

Revisionsudvalget er lovpligtigt og består af hele bestyrelsen. Revisionsudvalget har blandt sine opgaver at overvåge og vurdere effektiviteten af bankens interne kontrol- og risikostyringssystemer. Dette sker blandt andet ved skriftlig og mundtlig rapportering til udvalget samt ved udvalgets behandling af revisionsrapporter på området.

Nomineringsudvalget er lovpligtigt og består af hele bestyrelsen. Nomineringsudvalget har til formål at sikre den rette sammensætning og størrelse af direktion og bestyrelse. Mindst én gang årligt skal nomineringsudvalget blandt andet vurdere, om bestyrelsen har den fornødne kombination af viden, faglig kompetence, mangfoldighed og erfaring samt om det enkelte bestyrelsesmedlem lever op til lovgivningens krav.

Aflønningsudvalget er lovpligtigt og består af hele bestyrelsen. Aflønningsudvalget er ansvarlig for bankens vederlagspolitik og skal forestå det forberedende arbejde for bestyrelsens beslutninger vedrørende aflønning, herunder lønpolitik og andre beslutninger, som kan have indflydelse på bankens risikostyring.

Risikoudvalget er lovpligtigt og består af hele bestyrelsen. Formålet med risikoudvalget er at føre tilsyn med kapitalforvaltning og risikostyring i banken. Risikoudvalget har til opgave at rådgive bestyrelsen om bankens overordnede, nuværende og fremtidige risikoprofil og strategi samt at bistå bestyrelsen med at påse, at bestyrelsens risikostrategi implementeres korrekt i organisationen. Risikoudvalget vurderer, om de finansielle produkter og tjenesteydelser, som banken handler med, er i overensstemmelse med bankens forretningsmodel og risikoprofil, herunder om der er en sammenhæng mellem indtjening og risiko. Risikoudvalget vurderer desuden bankens aflønningsstruktur i forhold til, om denne tager højde for bankens risici, kapital og likviditet.

Direktionen

Direktionen har ansvar for den daglige ledelse, herunder at banken drives i overensstemmelse med de af bestyrelsen fastlagte politikker og retningslinjer. Direktionen har det daglige ledelsesmæssige ansvar for, at banken kun påtager sig risici, som banken forstår og kan gennemskue konsekvensen af. Direktionen har ansvar for risikorapporteringen til bestyrelsen. Direktionen modtager løbende rapportering om udviklingen i bankens risici samt overholdelsen af bankens politikker og retningslinjer.

Direktionens udvalg

Under direktionen er der nedsat et kreditudvalg, et kapitaludvalg, et likviditetsudvalg og et udvalg for operationel risiko.

Kreditudvalget er et internt udvalg, organisatorisk placeret under direktionen, bestående af direktionen samt ledende medarbejdere fra relevante afdelinger. Kreditudvalgets væsentligste rolle er at fastlægge den detaljerede kreditrisikopolitik ud fra de politikker, som bestyrelsen har besluttet. Kreditudvalget følger løbende op på udviklingen i bankens risici og varetager risikorapporteringen til bestyrelsen. Kreditudvalget har desuden ansvar for bankens risikomodeller, herunder overvågning af modellernes performance samt godkendelse af eventuelle justeringer i modellerne. Kreditudvalget modtager løbende den rapportering, der er relevant i relation til Kreditudvalgets overvågning af bankens modeller samt udviklingen i bankens risici.

Kapitaludvalget er et internt udvalg, som organisatorisk er placeret under direktionen, bestående af direktionen samt medarbejdere fra relevante afdelinger. Kapitaludvalget har ansvar for at overvåge bankens kapital og foretage de nødvendige tiltag i forhold til at sikre, at bankens kapital er i overensstemmelse med bankens målsætning.

Likviditetsudvalget, der er et internt udvalg, er organisatorisk placeret under direktionen og består af direktionen samt medarbejdere fra relevante afdelinger. Likviditetsudvalget har ansvar for den løbende opfølgning på bankens likviditetssituation samt iværksættelse af nødvendige tiltag i overensstemmelse med beredskabsplanen for likviditet.

Udvalget for operationel risiko er et internt udvalg, som organisatorisk er placeret under direktionen, bestående af direktionen samt ledende medarbejdere i relevante afdelinger. Udvalget har ansvaret for at overvåge bankens operationelle risici samt at implementere politikker og retningslinjer for operationel risiko.

1. forsvarslinje

Bankens forretningsenheder og Kredit udgør første forsvarslinje sammen med IT, Økonomi og Markets. Forretningsenhederne dækker blandt andet over rådgivningscentre og erhvervsafdeling samt Lån & Spar Sverige. Den daglige styring af risiciene foregår gennem politikker, instrukser og interne kontroller.

Under første forsvarslinje er bekæmpelsen af hvidvask og terrorfinansiering placeret i en AML-afdeling (Anti Money Laundering).

Banken skal i henhold til Hvidvaskloven udpege en hvidvaskansvarlig, der skal identificere og vurdere risikoen for, at banken bliver misbrugt til hvidvask eller finansiering af terrorisme. Den hvidvaskansvarlige refererer til direktionen. Bankens ansatte har ved mistanke om hvidvask eller terrorfinansiering pligt til at overvåge og undersøge baggrunden for og formålet med transaktioner og aktiviteter. Bankens overvågning understøttes af overvågnings-systemer. Den hvidvaskansvarlige kontrollerer løbende overvågningen, og resultaterne rapporteres regelmæssigt til direktionen. Hvidvaskafdelingen underretter SØIK om mistænkelige transaktioner.

Bankens IRB-afdeling er ligeledes placeret i første forsvarslinje. IRB-afdelingen udvikler og vedligeholder bankens

egenudviklede modeller, som anvendes til måling af kreditrisikoen for privatkunder.

2. forsvarslinje

Risikostyring og Compliance udgør bankens anden forsvarslinje.

Risikostyring er en central enhed under den risikoansvarlige, som er ansvarlig for bankens overvågning af kredit-, markeds-, likviditets- og operationel risiko, herunder overvågning af de af bestyrelsen fastlagte politikker og retningslinjer samt overholdelse af direktionens videredelegerede beføjelser. Afdelingen for risikostyring foretager mindst én gang årligt rapportering af det samlede risikobillede af banken. Derudover modtager bankens ledelse og bestyrelsen hvert kvartal rapportering på de enkelte delområder. Den risikoansvarlige refererer direkte til direktionen.

Compliance har til opgave at overvåge risikoen for, at banken bliver pålagt sanktioner, lider tab af omdømme, eller at banken eller bankens kunder lider væsentlige økonomiske tab som følge af manglende overholdelse af finansiell lovgivning samt bankens interne retningslinjer. Compliance refererer direkte til direktionen. Compliance leverer derudover en rapport til bestyrelsen minimum én gang om året.

3. forsvarslinje

Intern revision, der udgør den tredje forsvarslinje, er en selvstændig stabsfunktion, der er oprettet af bankens bestyrelse i henhold til Finanstilsynets bekendtgørelse om gennemførelse af revision i finansielle virksomheder. Intern revision udfører blandt andet revision af bankens systemer og interne kontroller, bogholderi og regnskabsvæsen, årsregnskab mv.

4. Kapitalstyring

Bankens mål for kapitalstyring er at:

- Overholde krav til kapital fastsat i lov om finansiel virksomhed samt Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 575/2013 og direktiv 2013/36/EU af 26. juni 2013 (CRR/CRD IV).
- Sikre bankens evne til at fortsætte som selvstændig bank.
- Opretholde en passende kapital til organisk og strategisk vækst.

Banken har i året opfyldt alle lovgivningsmæssigt pålagte krav til bankens kapital.

Styringen af kapitalen er baseret på de opgørelsesmetoder og nøgletal, som er udviklet af Basel-komiteen og indarbejdet i EU's forordning om kapitaldækning. EU forordningen har direkte retsvirkning i Danmark.

Ledelsen overvåger løbende bankens kapitalforhold. Opgørelsen af bankens kapital, risikoeksponering og nøgletal for kapital indberettes til Finanstilsynet og European Banking Authority (EBA) i overensstemmelse med de regler, som er fastsat herfor.

Kapitalkrav

CRR/CRD IV stiller krav om, at banken til enhver tid opfylder følgende kapitalkrav:

- En egentlig kernekapitalprocent på 4,5 %.
- En kernekapitalprocent på 6,0 %.
- En samlet kapitalprocent på 8,0 %.

Det er endvidere et krav, at der er tilstrækkelig kapital til at overholde bankens individuelle solvensbehov. Det individuelle solvensbehov er et mål for den nødvendige kapital til at dække bankens risici i forhold til størrelsen, typen og fordelingen af bankes aktiver m.v. Tillægget til 8 %-kravet, som følge af det individuelle solvensbehov, skal dækkes af kapital af samme kvalitet, som gælder for 8 %-kravet.

Over perioden 2016-2019 er der indført en kapitalbevareingsbuffer på 2,5 %. Hvis der ikke er tilstrækkelig med kapital til at dække bufferen, begrænses banken i at betale udbytte, bonus mv. Over perioden 2015-2019 er der indført en kontracyklisk kapitalbuffer på op til 2,5 % (pr. 31. december 2019 udgør den 1,4 %). Bufferen sættes i kraft i perioder med overnormal udlånsvækst og fastlægges for danske eksponeringer af Erhvervsministeriet. Kapitalbevaringsbufferen og den kontracykliske kapitalbuffer skal dækkes af egentlig kernekapital. Der er også krav om en G-SIFI-buffer og en systemisk buffer, som imidlertid ikke er relevante for Lån & Spar. De fire buffere udgør tilsammen det kombinerede kapitalbufferkrav.

Reglerne for regnskabsmæssige nedskrivninger på udlån blev pr. 1. januar 2018 ændret, så nedskrivningerne herefter er baseret på et forventet tab. Denne ændring i regnskabspraksis medførte en reduktion i egenkapitalen. For de eksponeringer, som er omfattet af standardmetoden, er der indført en frivillig 5-årig overgangsordning. Lån & Spar har valgt ikke at gøre brug af overgangsordningen.

Fra 2019 er der indført et regulatorisk krav til størrelsen af bankens nedskrivningseggede passiver (NEP-krav), jf. Lov om finansiel virksomhed §§ 266-270, som omfatter principperne for bankens afviklingsplaner og krav til nedskrivningseggede passiver. NEP-kravet er ikke et kapitalkrav, men i det omfang NEP-tillægget ikke finansieres ved udstedelse af såkaldte senior non-preferred-instrumenter, vil NEP-tillægget skulle dækkes af kapitalgrundlaget. NEP-kravet indføres i perioden 2019-2023. Finanstilsynet fastsætter årligt størrelsen af det fuldt indfasede NEP-tillæg, der blandt andet vil blive øget, hvis bankens balance i to på hinanden følgende regnskabsår overstiger EUR 3 mia. For 2019 har Finanstilsynet opgjort bankens fuldt indfasede NEP-tillæg til 3,9 % af risikoeksponeringen, som med indfasningen reduceres til 0,3 procentpoint gældende for 2019. Tilsvarende har Finanstilsynet for 2020 opgjort bankens fuldt indfasede NEP-tillæg til 4,1 % af risikoeksponeringen, som med indfasningen reduceres til 1,2 procentpoint gældende for 2020. Pr. 31. december 2019 har banken udstedt senior non-preferred instrumenter svarende til 1,1 % af risikoeksponeringen (2018: 0,0 %).

Kommende regler

Europa-Parlamentet og Rådet vedtog i maj 2019 at ændre den gældende kapitalkravsforordning og -direktiv. For kapitaldækningsreglerne indebærer ændringerne primært, at der nu fastsættes et bindende krav for gearingen på minimum 3 %. Der indføres også et supplerende rapporteringskrav vedrørende markedsrisiko, som følger de reviderende opgørelsesmetoder fra Basel-komiteen, samt andre mindre ændringer. Ændringerne træder i kraft fra juni 2021.

Væsentlige dele af Basel-komiteens reviderede regelsæt fra december 2017 (Basel IV) udestår stadig at blive implementeret i EU-lovgivningen. Med Basel IV ændres beregningen af risikoeksponeringen for alle risikotyper under både standardmetoden og IRB-metoden. Der indføres som noget nyt minimumsværdier for PD og LGD under IRB-metoden, og der indføres et nyt minimumskrav for risikoeksponeringen under IRB-metoden (gulvkrav). Fuldt indfaset udgør gulvkravet 72,5 % af risikoeksponeringen opgjort efter de nye regler for standardmetoden. Samlet vil disse ændringer betyde en stigning i risikoeksponeringen. Basel-komiteen har fastsat indfasningen af reglerne til perioden 2022-2029.

Kapital

Til bankens egentlige kernekapital medregnes aktiekapital, værdireguleringer, andre reserver, overført resultat og foreslået udbytte. Heri foretages en række fradrag. Til bankens kapitalgrundlag medregnes endvidere supplerende kapital i form af efterstillede kapitalindskud.

Risikoeksponering

Den samlede risikoeksponering opgøres ved, at eksponeringerne (aktiver, udstedte garantier og kredittilsagn) vægtes. Vægtene for detaileksponeringer i Danmark er baseret på egne estimerede risikovægte, mens øvrige eksponeringer vægtes efter standardvægte, som afhænger af de enkelte eksponeringers art og modpart. Ved opgørelsen af risikoeksponeringen tages højde for sikkerhedsstillelser.

Gearing

For at modvirke risikoen for overdreven gearing i tider med økonomisk opgang er der i kapitaldækningsreglerne fastsat beregningsprincipper for et simpelt gearingsmål, som skal virke som bagstopper for de risikobaserede kapitalkrav. Gearingen beregnes som kernekapitalen i forhold til den uvægtede eksponeringsværdi.

Kapitalopgørelse pr. 31. december 2019

Oversigten til højre er en opsummering af bankens kapital, risikoeksponering og nøgletal for kapitaldækning pr. 31. december 2019. Der henvises til bankens hjemmeside for supplerende oplysninger om kapitalgrundlaget, lsb.dk/risikorapport.

Det kombinerede kapitalbufferkrav udgøres aktuelt af kapitalbevaringsbufferen, der pr. 31. december 2019 er 2,5 % samt den kontracykliske kapitalbuffer, der pr. 31. december 2019 er opgjort til 1,4 %. Der henvises til bankens hjemmeside for supplerende oplysninger om den kontracykliske buffer, lsb.dk/risikorapport.

Gearingsgrad

Gearingsgraden pr. 31. december 2019 er beregnet til 6,3 %.

Egenkapital

Egenkapitalen er fordelt på aktiekapital, opskrivningshenslæggelser, overført resultat, foreslået udbytte, valutaomregningsreserve samt andre reserver. Lån & Spar har ikke udstedt hybrid kernekapital, hvorfor den egentlige kernekapital og kernekapitalen beregnes på det samme grundlag.

Kapitalopgørelse (1.000 kr.):

Egenkapital	1.917.650
Egentlig kernekapital før fradrag	1.917.650
Foreslået udbytte	-34.722
Immaterielle aktiver	-87.034
Udskudte skatteforpligtelser vedrørende immaterielle aktiver	17.366
Forskellen mellem forventet tab efter IRB-metoden og regnskabsmæssige værdireguleringer	-11.689
Værdireguleringer som følge af forsigtig værdiansættelse	-2.661
Ramme for køb af egne kapitalandele	-4.955
Egentlig kernekapital	1.793.955
Kernekapital	1.793.955
Supplerende kapital	100.000
Kapitalgrundlag	1.893.955
Kreditrisiko	6.679.628
Markedsrisiko	875.958
Operationel risiko	1.455.701
Samlet risikoeksponering	9.011.287
Egentlig kernekapitalprocent	19,9 %
Kernekapitalprocent	19,9 %
Kapitalprocent	21,0 %
Kombinerede kapitalbufferkrav	3,9 %

Aktiekapitalen består af 3.472.187 aktier à 100 kr. Alle aktier er fuldt indbetalt og har samme rettigheder. Aktierne er frit omsættelige.

Aktiekapital	347.219
Opskrivningshensættelser	45.044
Valutaomregningsreserve	-6.788
Andre reserver	8.402
Overført resultat	1.489.051
Foreslået udbytte	34.722
Egenkapital i alt	1.917.650

I kapitalgrundlaget medtages endvidere bankens supplerende kapital bestående af et efterstillet kapitalindskud. Det efterstillede kapitalindskud består af udstedte kapitalbeviser i DKK med en hovedstol på 100 mio. kr. Lånet er optaget i juni 2018 og har en løbetid på 10 år. Banken har mulighed for at genkøbe kapitalbeviserne efter 5 år. Renten er fast de første 5 år og udgør 3,6339 %. Herefter forrentes lånet med en variabel halvårlig kuponrente svarende til CIBOR6-satsen med et tillæg på 3,25 %-point. I tilfælde af bankens likvidation eller konkurs fyldestgøres den efterstillede kapital først efter de almindelige kreditorkrav er opfyldt. Finanstilsynet skal godkende alle førtidsindfrielse af efterstillede kapitalindskud.

Fradrag i kernekapitalen

I den egentlige kernekapital foretages en række justeringer, der er beskrevet herunder.

Det foreslåede udbytte fradrages i den egentlige kernekapital, sammen med de immaterielle aktiver, justeret for udskudte skatteforpligtelser vedrørende de immaterielle aktiver. Derudover fradrages eventuelle udskudte skatteaktiver.

Der fradrages endvidere et beløb, der udgør forskellen mellem det forventede tab efter IRB-metoden og de regnskabsmæssige værdireguleringer.

Der foretages også en værdiregulering som følge af forsigtig værdiansættelse. Denne beregnes som 0,1 % af den nominelle værdi af værdipapirbeholdningen og terminkontrakter.

Endvidere foretages der et fradrag af Lån & Spars uudnyttede ramme til tilbagekøb af egne aktier.

5. Tilstrækkeligt kapitalgrundlag og solvensbehov

Lån & Spar foretager løbende en vurdering af, hvorvidt kapitalen er tilstrækkelig til at understøtte de nuværende og kommende aktiviteter. Banken bruger eksempelvis stress-test til at identificere, om kapitalgrundlaget er tilstrækkeligt til at afdække forskellige økonomiske scenarier. Banken har implementeret en 8+ model til opgørelse af solvensbehovet, hvilket vil sige, at banken skal afsætte 8 % af risikokapitalen i kapital. De 8 % dækker almindelig risici. Derudover skal banken vurdere, om der er overnormale risici, og vurdere, om der skal afsættes yderligere kapital til afdækning heraf. 8+ modellen tager udgangspunkt i de risikoområder, som på nuværende tidspunkt findes aktuelle for en vurdering af tilstrækkelig kapital. Banken følger Finanstilsynets "Vejledning om tilstrækkeligt kapitalgrundlag og solvensbehov for kreditinstitutter".

Banken anser følgende risikokategorier som væsentlige for vurdering om tilstrækkeligt kapitalgrundlag:

- Kreditrisiko.
- Markedsrisiko.
- Operationel risiko.
- Indtjening og vækst.
- Likviditetsrisiko.

Kreditrisiko

For detaileksponeringer i Danmark anvender banken IRB-metoden, hvilket også anvendes i forbindelse med beregningen af solvensbehovet. Stress-test-scenarierne i modellerne kan variere fra år til år alt efter bankens forventninger. Banken afsætter de normale 8 % i kapitalbehov,

og derudover afsættes yderligere kapital til afdækning af overnormale risici som f.eks. forværring af betalingsevnen, koncentration på sikkerheder, rentefølsomhed, afdragsfrihed m.v.

For detaileksponeringer i Sverige afsætter banken de normale 8 % i kapitalbehov og afsætter yderligere kapital på baggrund af stresstest af betalingsevnen og tabsprocenten.

På erhvervseksponeringer afsætter banken de normale 8 % i kapitalbehov og vurderer mulige overnormale risici såsom koncentration på enkeltengagementer (store eksponeringer) og brancher og afsætter i overensstemmelse med vejledningen kapital hertil, hvis det kræves.

Stigende udlån og vækst stiller krav om øget kapital. Der tages højde for udlånvækst i solvensbehovet for at sikre, at det nuværende kapitalgrundlag er tilstrækkelig til at understøtte den forventede udlånvækst det kommende år.

Markedsrisiko

Banken afsætter de normale 8 %, og herefter vurderes det i overensstemmelse med vejledningen, om de rammer og beføjelser, som bestyrelsen har videredelegeret til direktionen, kan anses for at være overnormale risici. Hvis det er tilfældet, vil der blive afsat ekstra kapital ud over de 8 % til imødegåelse af dette.

Operationel risiko

Operationel risiko er defineret som risikoen for direkte eller indirekte tab forårsaget af utilstrækkelige eller

fejlslagne interne processer og systemer, menneskelige fejl eller som følge af eksterne begivenheder. Kapitalbehovet for operationel risiko beregnes ved brug af basisindikator-metoden for operationel risiko. Endvidere vurderer banken, om der er risici, som ikke er dækket heraf. Hvis det er tilfældet, afsættes der et tillæg i solvensbehovet.

Indtjeningsrisiko

Indtjening i banken er "første værn" i relation til at kunne modstå tab på udlån og garantier. Ved opgørelsen af solvensbehovet vurderes det, om bankens indtjening er tilstrækkelig, og om der bør afsættes yderligere kapital til at imødegå denne risiko.

Likviditetsrisiko

På likviditetsområdet gennemføres en række stresstest. Med udgangspunkt i disse stresstest beregner banken herefter den meromkostning, der eventuelt måtte fremkomme til fremskaffelse af likviditet, og afsætter herefter en eventuel meromkostning som tillæg i solvensbehovet.

Andre risikoområder

Udover de risikoområder, der er medtaget i den nuværende model for tilstrækkelig kapital, vurderer banken løbende andre forhold, der kunne tænkes at påvirke kapitalbehovet.

En del af disse risikoområder er dækket via procedurer, handlingsplaner og forretningsgange. I denne vurdering indgår blandt andet strategiske risici og eksterne risici.

Omdømmerisici

Banken tager i solvensbehovet stilling til omdømmerisici. Banken er via sin rolle i den finansielle sektor eksponeret for omtale, som kan påvirke bankens omdømme. Banken har via sin kommunikationspolitik fastlagt retningslinjer for kommunikationen og håndteringen af interessenter i forbindelse med disse omdømmeeksponeringer. Endvidere afsætter banken kapital til at afdække operationelle risici, der indirekte omfatter omdømmerisiko.

Opgørelse af det tilstrækkelige kapitalgrundlag

Det tilstrækkelige kapitalgrundlag kan opsplittes på følgende måde:

Opgjort i 1.000 kr.	Søjle 1	Søjle 2	I alt	% af risikoeksponeringen
Kreditrisiko	534.400	97.800	632.200	7,0 %
Markedsrisiko	70.000	47.300	117.300	1,3 %
Likviditetsrisiko	0	0	0	0,0 %
Operationel risiko	116.500	0	116.500	1,3 %
Øvrige risici	0	29.300	29.300	0,3 %
Solvensbehov i alt	720.900	174.400	895.300	9,9 %
Kombineret kapitalbufferkrav NEP-krav*			348.547	3,9 %
			0	0,0 %
Samlet krav til kapital			1.243.847	13,8 %
Kapitalgrundlag og solvensprocent			1.893.955	21,0 %
Kapitaloverdækning			650.108	7,2 %

* Som ikke er dækket af egentlig NEP-udstedelser.

METODE TIL FASTLÆGGELSE AF SOLVENSBEHOV

6. Kreditrisiko

Kreditrisiko er risikoen for tab som følge af, at modparter helt eller delvist misligholder deres betalingsforpligtelser. Når banken for eksempel yder udlån eller stiller garanti, påtager banken sig risikoen for, at kunden ikke er i stand til at tilbagebetale sine forpligtelser, når de forfalder.

6.1 Tilladelser fra Finanstilsynet vedrørende anvendelse af IRB-metoden

Banken har Finanstilsynets tilladelse til at anvende den avancerede IRB-metode på kreditrisiko på den del af porteføljen, der vedrører detaileksponeringer i Danmark. Banken har siden anvendt egne risikoparametre (PD, LGD og CF) til opgørelsen af den samlede risikoeksponering på detaileksponeringer i Danmark ved beregning af bankens solvens.

Banken har fået permanent undtagelse fra IRB-metoden på:

- Statseksponeringer.
- Institutseksponeringer.
- Erhvervseksponeringer.

Derudover har banken fået midlertidig undtagelse for eksponeringer i Sverige.

Den midlertidige undtagelse for eksponeringer i Sverige betyder, at stats- og institutseksponeringer samt eksponeringer i Sverige tilsammen ikke udgør mere end 24 % af den samlede risikoeksponering.

Banken har siden etableringen af den svenske filial udarbejdet egenudviklede statistiske modeller, som anvendes

til kreditstyringen af privatkunder i Sverige, men de er ikke godkendt af Finanstilsynet til kapitaldækningsformål.

Såfremt banken vil anvende den avancerede IRB-metode på de svenske eksponeringer til kapitaldækningsformål, skal Finanstilsynet give tilladelse hertil.

6.2 Målsætning og kreditpolitik

Lån & Spar ønsker gennem aktiv markedsdeltagelse på udlån, kredit og kreditkort at opnå bedst mulig indtjening på såvel kort som langt sigt i forhold til den risiko, som banken påtager sig.

Kreditpolitikken er besluttet af bankens bestyrelse, og hovedelementerne er følgende:

- Det primære forretningsområde er Danmark og Sverige.
- Banken yder udlån med begrænset risiko til følgende segmenter:
 - Privatkunder i Danmark.
 - Privatkunder i Sverige.
 - Bestående storkunder, aktionærerne og loyalitetsbankerne (LOB).
 - Øvrige organisationer, foreninger og NGO'er.
 - Virksomheder inden for aktionæroverenskomstens brancher.
 - Virksomheder, hvor storkunder, aktionærerne og LOB'erne har bestemmende indflydelse.
 - Liberalt erhverv, primært inden for sundhedssektoren, ingeniører, revisorer og advokater.

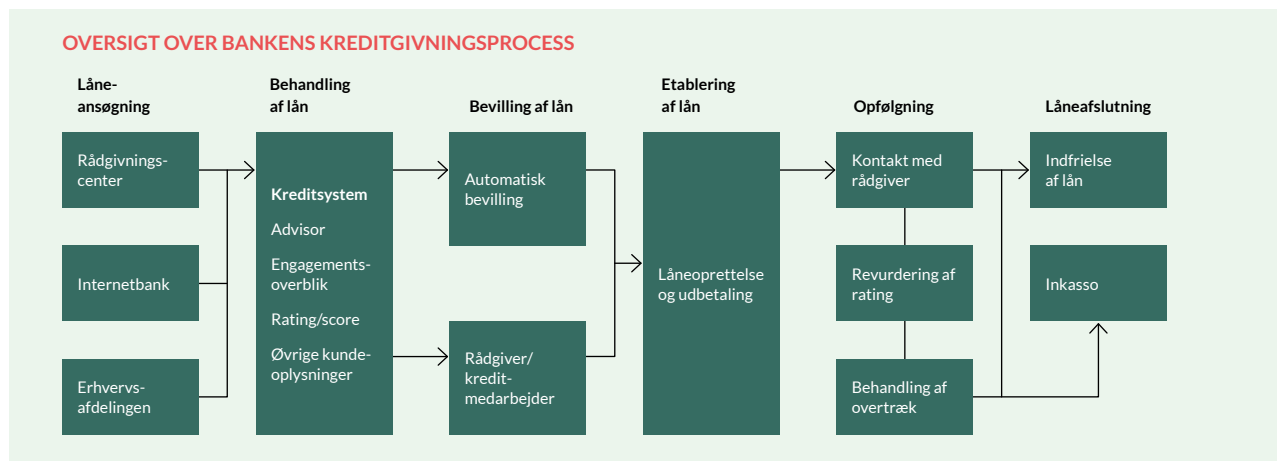
- Bestående privatkunder, der starter selvstændig virksomhed inden for de nævnte brancher.
- Etablerede ejer- og andelsboligforeninger.
- Kommuner.
- Forsyningsvirksomheder.
- Øvrige yderst solide og kreditværdige erhvervs-kunder.
- Kreditgivning baseres på indsigt i og vurdering af kundens økonomiske forhold.
- Der foretages løbende opfølgning på udviklingen i kundens kreditkvalitet med henblik på en vurdering af, om forudsætningerne for en bevilling har ændret sig.
- Engagementer skal stå i et rimeligt forhold til kundens formueforhold, risikoklasse og tilbagebetalingsevne.
- Det tilstræbes at opnå mest mulig sikkerhed for kundernes engagementer.
- Nødlidende engagementer og engagementer med særlig høj risiko skal være under skærpet overvågning og håndteres effektivt og hurtigt med det formål at mindske tabsrisikoen.

6.3 Kreditproces

Styring af bankens kreditrisiko sker gennem en kreditvurderingsproces, som er udformet efter bankens kreditpolitik, bevillingsinstrukser og forretningsgange.

Lånebehandling foretages i bankens kreditsystem. I forbindelse med kundens ansøgning om lån indhentes en række oplysninger, som danner grundlag for kreditvurderingen, blandt andet om kundens indkomst- og formueforhold.

OVERSIGT OVER BANKENS KREDITGIVNINGSPROCESS

Med udgangspunkt i ansøgningen opstilles en indstilling, der blandt andet omfatter:

- Oversigt over engagement og sikkerheder.
- Oversigt over økonomiske oplysninger for kunden, herunder for privatkunder årsopgørelse, budget m.v. og for erhvervs-kunder regnskab m.v.
- Klassifikation af kreditrisiko.
- Uddybende kommentarer til ansøgningen og økonomiske nøgletal.

Kreditvurderingsproces – detaileksponeringer

Detaileksponeringer er udlån og garantier til privatkunder.

Ansøgning fra nye privatkunder i Danmark behandles primært af en af bankens rådgivere. Bankens låneansøgninger bevilges af bankens rådgivere, såfremt de ikke af størrelsesmæssige årsager skal bevilges af kreditafdelingen, direktio-

nen eller bestyrelsen. Ansøgninger, der behandles i ansøgningsscoresystemet, bevilges oftest automatisk.

Til løbende kreditvurdering af eksisterende privatkunder anvender banken et adfærdsscoresystem, der klassificerer kunderne efter deres adfærd i banken. Adfærdsscoresystemet er udviklet på historiske data om bankens kunder og er baseret på avancerede statistiske modeller. Modellerne vurderer sandsynligheden for, at kunden ikke kan overholde sine betalingsforpligtelser over for banken i fremtiden, og rangordner kunderne efter disse sandsynligheder.

Nye kunder scores i et ansøgningsscoresystem, hvorefter de efter 6 måneder overføres til adfærdsscoresystemets risikoklassifikation, som derefter er den kreditmæssige overvågning af kunden.

Kunderne indplaceres ved bevilling i en af bankens 10 risikoklasser efter sandsynligheden for misligholdelse (PD). I

risikoklasse 10 er kunder med den laveste sandsynlighed for misligholdelse placeret, og kunder med den højeste sandsynlighed er placeret i risikoklasse 1. Misligholdte engagementer udgør en særligt risikoklasse.

Risikoklassifikationer skal så vidt muligt afspejle kundens aktuelle økonomiske situation. Risikoklassifikationen revurderes derfor løbende, så de nyeste informationer om kundens økonomiske situation medtages i vurderingen. Der foretages regelmæssigt overvågning af ratingsystemets evne til at rangordne kunderne efter kreditkvalitet.

Risikoklassifikationen er et centralt redskab i bankens kreditstyring og anvendes blandt andet til kreditvurdering af kunder og overtræksbehandling. Derudover er risikoklassifikationen indarbejdet i bevillingsstrukturen, så det alene er kreditafdelingen, der kan bevilge udlån til kunder med høj risiko.

Særligt for kreditvurderingsprocessen i Sverige

Kunden opretter en lånesag på bankens svenske hjemmeside (www.lsb.se). Her indtaster kunden forskellige personlige oplysninger og giver banken tilladelse til at indhente kundens økonomiske oplysninger fra det svenske kreditvurderingsbureau UC. Herefter behandles ansøgningen automatisk i bankens kreditvurderingssystem. Kunden modtager herefter en elektronisk besked om, at sagen er bevilget eller afslået. Hvis sagen er bevilget, får kunden mulighed for at underskrive en elektronisk kreditaftale, og lånesagen går til udbetaling.

Banken arbejder sammen med en række større låneformidlere på det svenske marked. En kunde kan via en låneformidler lægge en låneansøgning, inklusiv alle økonomiske oplysninger (via UC), i udbud til op imod 25 svenske låneudbydere.

Herefter vælger kunden det tilbud, som passer kunden bedst. Ansøgninger via en låneudbyder behandles automatisk. Banken kan selv konfigurere hvilke kriterier, der skal være opfyldt for, at banken modtager en låneansøgning.

Den generelle kreditvurderings- og risikoklassifikationsproces i Sverige adskiller sig ikke fra processen i Danmark.

Kreditvurderingsproces – erhvervs-, institut- og statseksponeringer

Ansøgning fra erhvervs-kunder, herunder også offentlige myndigheder og finansielle virksomheder, bevilges af bankens rådgivere i erhvervsafdelingen, såfremt de ikke af størrelsesmæssige årsager skal bevilges af kreditafdelingen, direktionen eller bestyrelsen.

Banken anvender på nuværende tidspunkt ikke avancerede statistiske modeller til risikoklassifikation af disse kundegrupper. For at understøtte kreditstyringen anvender banken Finanstilsynets risikoklassifikationsmodel, der tager udgangspunkt i rådgiverens vurdering af risikoen på engagementet på baggrund af virksomhedens regnskaber samt anden relevant viden om virksomheden. Kunder indplaceres ved bevilling i en af risikoklassifikationsmodellens 5 risikoklasser. I den bedste risikoklasse indplaceres kunder, hvor risikoen for tab vurderes at være meget lav, mens misligholdte engagementer placeres i den dårligste risikoklasse. Risikoklassifikationen revurderes i forbindelse med den løbende opfølgning på engagementet og udviklingen i kundens økonomiske situation.

Misligholdte engagementer

Et engagement anses for at være misligholdt, hvis det er usandsynligt, at kunden indfrier sine forpligtelser over for banken, eller kunden har været i restance eller overtræk med

mere end 1.000 kr. i mindst 90 dage. Banken anser det ikke for sandsynligt, at kunden indfrier sine forpligtelser over for banken, hvis følgende begivenheder indtræffer: betalingsstandsning, konkurs, tvangsakkord, gældssanering samt objektiv indikation for kreditforringelse.

Kunder, der misligholder deres forpligtelser, flyttes automatisk til en særskilt risikoklasse for misligholdte engagementer. Hvis privatkunden er en del af en husstand, for eksempel er gift med en anden af bankens kunder, er det hele husstanden, der nedgraderes og ikke kun kunden. For erhvervs-kunder vurderes det, om misligholdelsen har betydning for risikoen på forbundne kunder, herunder om disse også skal nedgraderes.

Nedskrivninger

Regnskabsbekendtgørelsen blev ændret med virkning fra 1. januar 2018. Med ændringen blev regnskabsbekendtgørelsen tilpasset til IFRS 9 om finansielle instrumenter. Ændringerne omfatter klassifikation og måling, nedskrivninger på udlån og regnskabsmæssig sikring.

Nedskrivninger på udlån skal efter de ændrede regler baseres på et princip om forventede tab, mens de tidligere regler var baseret på et princip om indtrufne tab. Det forventede kredittab skal regnes for alle finansielle aktiver, som måles til amortiseret kostpris eller dagsværdi gennem anden totalindkomst samt garantier og lånetilsagn. Aktiver, der er omfattet af beregningen af det forventede kredittab, inddeles i tre stadier.

- Stadie 1 omfatter aktiver, hvor der ikke har været en betydelig stigning i kreditrisikoen i forhold til tidspunktet for første indregning.

- Stadie 2 omfatter modsat de aktiver, hvor der har været en sådan stigning i kreditrisikoen.
- Stadie 3 omfatter misligholdte aktiver.

For aktiver i stadie 1 regnes det forventede kredittab med udgangspunkt i en 12 måneders tabssandsynlighed, mens det forventede kredittab for aktiver i stadie 2 og 3 regnes med udgangspunkt i aktivets forventede levetid. For aktiver i stadie 1 og 2 anvendes en modelbaseret beregning af det forventede kredittab. For stadie 3 aktiver foretages en manuel og individuel beregning af det forventede kredittab. Modelberegningen tager udgangspunkt i aktivernes betalingsstrømme og følgende modelbereggede parameterestimer:

- Sandsynlighed for misligholdelse de næste 12 måneder (PD_{12}).
- Sandsynlighed for misligholdelse i aktivets levetid (PD_{Liv}).
- Tabets størrelse givet misligholdelse (LGD).
- Konverteringsfaktor (CF).

Det forventede kredittab beregnes som eksponeringens størrelse givet misligholdelse (EAD) gange sandsynligheden for misligholdelse (PD) gange tabets størrelse givet misligholdelse (LGD). Parameterestimerne bygger på historiske data. Beregningen af det forventede kredittab indeholder fremadrettet information.

Kriterierne, der fastlægger, hvornår der er sket en betydelig stigning i kreditrisikoen, og aktivet derfor skifter fra stadie 1 til stadie 2, har stor betydning for størrelsen af det forventede kredittab. For aktiver med en PD_{12} ved første indregning på under 1 % anses en fordobling af PD_{Liv} og en stigning i PD_{12} på 0,5 %-point for en betydelig stigning i kreditrisikoen. For aktiver med en PD_{12} ved første indregning lig med eller over

1 % skal der ligeledes være sket en fordobling af PD_{LIV} eller en stigning i PD₁₂ på 2 %-point.

Inkasso i Danmark

Ved kunders misligholdelse af deres forpligtelser over for banken indledes en rykkerproces. Hvis kunden forsat ikke overholder sine aftaler efter tre rykkerbreve, indledes en inkassoproces. Bankens inkassoprocedure for privatkunder varetages af en ekstern inkassovirksomhed. For erhvervs-kunder håndteres misligholdelse af forpligtelser i et samarbejde mellem erhvervsrådgiveren og kreditafdelingen.

Banken forsøger så vidt muligt at få eventuelle pantsatte sikkerheder realiseret inden videregivelse til inkasso.

Såfremt der er pantsat sikkerhed for en sag, der videregives til inkasso, vil denne blive forsøgt solgt enten frivilligt eller ved tvang.

For at opnå mindst muligt tab har banken en proces, som skal sikre, at alle muligheder for inddrivelse af gæld udtømmes, før sagen afskrives.

Inkasso i Sverige

Behandlingen af kunder, der er i restance med deres låneydelse, håndteres af banken selv. Processen indbefatter tre rykkerbreve inden for de første 60 dage og herefter et opsigelsesbrev. Hvis kunden ikke har reageret på opsigelsesbrevet, sælges fordringen til et inkassoselskab til en på forhånd aftalt pris.

Overvågning og rapportering

Overvågning er et centralt element i bankens kreditstyring og foretages på forskellige niveauer i banken.

Bestyrelsen har det overordnede ansvar for bankens kreditpolitik og modtager løbende information om kreditrisiko, herunder blandt andet porteføljens sammensætning på kundegrupper, risikoklasser, udviklingen i overtræk og restancer, nødlidende engagementer, nedskrivninger mv., så den er i stand til at overvåge udviklingen i forhold til bankens risikoprofil. Bankens største engagementer forelægges bestyrelsen til bevilling eller orientering. Bestyrelsen modtager desuden rapportering til at overvåge kvaliteten af de interne modeller.

Direktionen og Kreditudvalget modtager ligesom bestyrelsen en løbende rapportering på udviklingen i bankens kreditrisiko samt kvaliteten af de interne modeller, dog i en mere detaljeret form.

Risikostyring overvåger og kontrollerer de enkelte elementer i kreditvurderingsprocessen, hvilket blandt andet inkluderer den løbende overvågning af bankens scoresystemer og anvendelsen af disse samt løbende opfølgning på udviklingen i kreditrisikoen.

Rådgivningscentre, erhvervsafdelingen og kreditafdelingen foretager den daglige overvågning af kreditrisikoen på kundeengagementer. Kunder, der udviser svaghedstegn, sættes under skærpet overvågning med det formål at reducere tabsrisikoen. Der oprettes en handlingsplan, der beskriver, hvordan risikoen ved kunden kan minimeres, hvilket sikrer en hurtig og effektiv håndtering af kunden. Privatkunder med svaghedstegn nedgraderes automatisk til en af de laveste risikoklasser, hvilket betyder, at det alene er kreditafdelingen, der kan foretage nye bevillinger. Erhvervs-kunder, der udviser svaghedstegn, nedgraderes ligeledes af erhvervsrådgiveren til en lavere risikoklasse.

6.4 Måling af kreditrisiko ved anvendelse af IRB-metoden

Banken anvender i Danmark avancerede statistiske modeller til måling af kreditrisikoen på detailkategorien, der består af privatkunder. Modellerne er baseret på følgende risikoparametre:

- Sandsynlighed for misligholdelse (Probability of Default, PD).
- Tab ved misligholdelse (Loss Given Default, LGD).
- Konverteringsfaktor, der angiver andelen af trukne beløb på kreditter, der forventes at være trukket på misligholdelsestidspunktet (Conversion Factor, CF).

Der foretages hver måned backtest på modellerne samt de parameterestimer, som modellerne bygger på. Resultatet rapporteres hvert kvartal til bestyrelse og Kreditudvalg.

Modeller og parameterestimer anvendes ved opgørelse af kapitalkravet samt i den interne måling og vurdering af kreditrisiko.

Detaileksponeringer opdeles i følgende undergrupper:

- Eksponeringer med pant i fast ejendom.
- Øvrige eksponeringer.

Sandsynlighed for misligholdelse (PD)

Sandsynlighed for misligholdelse (PD) beregnes på kundniveau og er sandsynligheden for, at en kundes engagement misligholdes inden for de næste 12 måneder. På baggrund af bankens historiske data beregnes sandsynligheden for mis-

ligholdelse (PD) Point In Time for de kommende 12 måneder. For at sikre at parametrene tager højde for konjunkturændringer, justeres Point In Time parametrene, så de afspejler det langsigtede gennemsnit af parametrene fra starten af 1990'erne og frem til i dag (Through The Cycle parametre). Det er disse parametre, der anvendes til opgørelsen af kapitalkravet.

Kundernes gennemsnitlige kreditkvalitet er lavere end de estimerede. Den gennemsnitlige kreditkvalitet er på omtrent samme niveau som i 2018.

Tab givet misligholdelse (LGD)

Tab givet misligholdelse (LGD) angiver, hvor meget banken forventer at tabe på en eksponering, hvis kunden misligholder inden for de næste 12 måneder. LGD beregnes for eksponeringen med udgangspunkt i, hvorvidt denne er dækket af sikkerhed samt typen af sikkerhed, f.eks. pant i fast ejendom. Ligesom ved PD'erne justeres Point In Time LGD'erne, så de tager højde for en nedgangsperiode (downturn LGD). Der tages her udgangspunkt i tabshistorik fra 1992. Det er disse parametre, der anvendes til opgørelsen af kapitalkravet.

De gennemsnitlige tab på misligholdte eksponeringer er lavere end de estimerede. De gennemsnitlige tab er lavere i 2019 end de øvrige år.

Træk på uudnyttet kreditramme (CF)

Konverteringsfaktoren (CF) angiver andelen af uudnyttet kreditramme, der forventes at være trukket på misligholdsestidspunktet. Dette parameterestimat anvendes til at beregne den forventede krediteksponering ved misligholdelse (EAD, Exposure At Default). Konverteringsfaktoren

Eksponeringsvægtet PD (%):	2019	2018	2017	2016	2015
<i>Anvendt:</i>					
Eksponeringer med pant i fast ejendom	0,88 %	0,92 %	1,16 %	1,17 %	1,44 %
Øvrige eksponeringer	1,37 %	1,49 %	1,61 %	1,64 %	1,75 %
I alt	1,13 %	1,22 %	1,40 %	1,42 %	1,62 %
<i>Observeret:</i>					
Eksponeringer med pant i fast ejendom	0,60 %	0,60 %	0,86 %	0,86 %	1,10 %
Øvrige eksponeringer	0,98 %	1,08 %	1,30 %	1,33 %	1,43 %
I alt	0,80 %	0,85 %	1,09 %	1,11 %	1,28 %
Eksponeringsvægtet LGD (%):					
<i>Anvendt:</i>					
Eksponeringer med pant i fast ejendom	23,26 %	23,26 %	23,58 %	23,58 %	20,54 %
Øvrige eksponeringer	33,11 %	34,32 %	33,96 %	35,80 %	42,62 %
I alt	28,39 %	29,09 %	29,07 %	30,18 %	32,98 %
<i>Observeret:</i>					
Eksponeringer med pant i fast ejendom	14,17 %	14,17 %	14,66 %	14,66 %	12,95 %
Øvrige eksponeringer	20,18 %	20,93 %	21,13 %	22,28 %	27,21 %
I alt	17,30 %	17,73 %	18,09 %	18,78 %	20,98 %
Eksponeringsvægtet CF (%):					
<i>Anvendt:</i>					
Eksponeringer med pant i fast ejendom	75,72 %	75,86 %	75,88 %	75,97 %	76,64 %
Øvrige eksponeringer	94,34 %	94,56 %	94,74 %	94,73 %	94,97 %
I alt	87,02 %	87,23 %	87,44 %	87,93 %	88,84 %
<i>Observeret:</i>					
Eksponeringer med pant i fast ejendom	66,42 %	66,53 %	66,55 %	66,63 %	66,97 %
Øvrige eksponeringer	78,08 %	78,10 %	78,24 %	78,44 %	81,12 %
I alt	73,49 %	73,56 %	73,72 %	74,16 %	76,39 %

beregnes kun for produkter med mulighed for kredittræk. På lån begrænses krediteksponeringen til restgælden.

De observerede gennemsnitlige CF-værdier for misligholdte eksponeringer er lavere end de estimerede.

6.5 Maksimal krediteksponering

Maksimal krediteksponering opgøres i henhold til regnskabsreglerne som summen af udlån, trukne beløb på kreditter, uudnyttede kredittilsagn samt stillede garantier efter nedskrivninger og hensættelser.

Maksimal krediteksponering efter nedskrivninger (1.000 kr.):

Anfordringstilgodehavender hos centralbanker	343.138
Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker	7.675.686
Udlån	13.504.548
Andre finansielle aktiver	5.390
Garantier	4.407.701
Uudnyttede kredittilsagn	7.964.267
I alt	33.900.730

70 % af krediteksponeringen er eksponeringer på detail, dvs. privatkunder.

Maksimal krediteksponering fordelt på eksponeringskategorier (1.000 kr.):

Detail, Danmark	21.272.326
Detail, Sverige	2.301.804
Erhverv	2.228.156
Institut	312.353
Stat	7.786.091
I alt	33.900.730

88 % af krediteksponeringen under detail, Danmark er placeret i risikoklasserne 5-10, der betragtes som kreditmæssigt gode. I detail, Sverige er 48 % af krediteksponeringen placeret i risikoklasserne 5-10.

Maksimal krediteksponering under detail, Danmark fordelt på risikoklasser (1.000 kr.):

Misligholdte engagementer	65.733
1	69.849
2	479.255
3	452.119
4	1.568.679
5	1.884.577
6	3.003.900
7	3.255.866
8	3.717.142
9	3.290.863
10	3.484.343
I alt	21.272.326

Maksimal krediteksponering under detail, Sverige fordelt på risikoklasser (1.000 kr.):

Misligholdte engagementer	9.870
1	115.088
2	286.979
3	278.894
4	509.559
5	381.625
6	349.292
7	236.489
8	96.433
9	37.575
10	0
I alt	2.301.804

Bankens krediteksponering på erhverv vedrører hovedsagelig faglige organisationer, foreninger samt virksomheder inden for den finansielle sektor og selvstændigt erhvervsdrivende inden for de liberale erhverv.

Maksimal krediteksponering under erhverv fordelt på branche (1.000 kr.):

Offentlige myndigheder	0
Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	1
Industri- og råstofudvinding	249
Energiforsyning	1.386
Bygge og anlæg	38
Handel	16.865
Transport, hoteller og restauration	19.736
Information og kommunikation	4.284
Finansiering og forsikring	402.555
Fast ejendom	122.768
Øvrige erhverv	1.660.274
I alt	2.228.156

Maksimal krediteksponering under erhverv fordelt på risikoklasser (1.000 kr.):

1 (Misligholdte engagementer)	16.488
2c	19.163
2b	708.271
2a	1.298.154
3	186.080
I alt	2.228.156

67 % af krediteksponeringen under erhverv er placeret i risikoklasserne 2a og 3, der betragtes som kreditmæssigt gode.

Maksimal krediteeksponering fordelt på restløbetid (1.000 kr.):	Anfordring	Mindre end 3 måneder	3 måneder til 1 år	1 år til 5 år	Over 5 år	I alt
Detail, Danmark	66.940	3.549.629	1.352.375	3.996.455	12.306.926	21.272.326
Detail, Sverige	28.012	14.784	6.742	387.463	1.864.802	2.301.804
Erhverv	0	45.837	1.333.342	308.908	540.070	2.228.156
Institut	5	245.311	66.996	40	0	312.353
Stat	343.138	7.442.953	0	0	0	7.786.091
I alt	438.095	11.298.515	2.759.456	4.692.867	14.711.798	33.900.730

Store eksponeringer

Som led i styringen af kreditrisikoen er der fastsat regler for størrelsen af den samlede eksponering med enkeltkunder og indbyrdes forbundne kunder. I henhold til CRR artikel 395 må en eksponering efter fradrag for særligt sikre dele og modtagne sikkerheder, garantier mv. ikke overstige 25 % af det justerede kapitalgrundlag. For eksponeringer med kreditinstitutter er grænsen dog 100 % af det justerede kapitalgrundlag. Banken indberetter hvert kvartal alle eksponeringer, der efter fradrag udgør mere end 10 % af det justerede kapitalgrundlag til myndighederne.

Eksponeringen opgøres i denne sammenhæng som summen af udlån, andre tilgodehavender, uudnyttede kredittilsagn, eventuelle overtræk samt kapitalandele og andre værdipapirer.

Det justerede kapitalgrundlag udgør 1.893.955 t.kr.

Engagementer, der efter fradrag for særligt sikre dele og modtagne sikkerheder, garantier mv. udgør 10 % eller mere af det justerede kapitalgrundlag (1.000 kr.):

	Engagement efter fradrag for sikkerheder	I % af det justerede kapitalgrundlag
Kreditinstitutter	0	0,0 %
Organisationer og foreninger	456.820	24,1 %
Andre erhvervsvirksomheder	0	0,0 %
I alt	456.820	24,1 %

6.6 Modtagne sikkerheder

For at reducere kreditrisikoen tilstræber banken at opnå mest mulig sikkerhed for kundernes engagementer. Der tages sikkerhed i kundens fysiske aktiver, herunder beboelsesejendomme, fritidshuse, mindre landbrugsejendomme, erhvervs-ejendomme, ubebyggede grunde og køretøjer samt finansielle aktiver i form af børsnoterede aktier og obligationer. Ved garantier stillet over for realkreditinstitutter får banken indtrædelsesret i fordringen. Banken sikrer sig desuden ved pant i livsforsikringer samt ved udlån til erhvervs-kunder ved kautioner og virksomhedspant.

Sikkerhedsværdien afspejler pantets markedsværdi fratrukket et haircut til dækning af omkostninger i forbindelse med et eventuelt salg af pantet. Fastsættelsen af markedsværdien sker på forskellige måder alt afhængig af, hvad der er pant i. I det tilfælde, at der ikke findes en markedsværdi, foretages et skøn. Markedsværdien overvåges regelmæssigt og revurderes som minimum ved større afvigelser. De anvendte haircuts er forskellige afhængig af aktivet. Der foretages regelmæssigt en revurdering af, om de anvendte haircuts er tilstrækkelige i forhold til at kunne dække forventede gennemsnitlige omkostninger ved et salg.

Størstedelen af bankens blankoeksponeringer vedrører kunder i de bedste risikoklasser. Over for de danske detail-kunder har banken primært pant i fast ejendom. Over for erhvervs-kunder er der hovedsagligt pant i finansielle aktiver i form af aktier, obligationer og virksomhedspant. De svenske detailkunder er udelukkende blankoeksponeringer, så for lån, der misligholdes, vil tabet alt andet lige være større, end

for misligholdte lån i Danmark. Til forskel fra Danmark er det i Sverige muligt at indeholde restancer på gæld i lønnen, hvilket er med til at begrænse bankens risiko. I Sverige er der også flere oplysninger om borgerne, som er offentligt tilgængelige.

Modtagne sikkerheder (1.000 kr.):	Kredit-eksponering	Sikkerhedsværdi	Blanko
Detail, Danmark	21.272.326	10.760.710	10.511.616
Detail, Sverige	2.301.804	0	2.301.804
Erhverv	2.228.156	689.276	1.538.880
Institut	312.353	0	312.353
Stat	7.786.091	0	7.786.091
I alt	33.900.730	11.449.986	22.450.744

Sikkerheder for detail, Danmark fordelt på risikoklasser (1.000 kr.):	Kredit-eksponering	Sikkerhedsværdi	Blanko
Misligholdte engagementer	65.733	46.257	19.476
1	69.849	39.354	30.495
2	479.255	293.785	185.470
3	452.119	301.867	150.252
4	1.568.679	939.754	628.925
5	1.884.577	1.147.097	737.480
6	3.003.900	1.599.972	1.403.928
7	3.255.866	1.875.428	1.380.438
8	3.717.142	1.849.783	1.867.359
9	3.290.863	1.542.723	1.748.140
10	3.484.343	1.124.690	2.359.653
I alt	21.272.326	10.760.710	10.511.616

Sikkerheder for erhverv fordelt på risikoklasser (1.000 kr.):	Kredit- eksponering	Sikkerheds- værdi	Blanko
1 (Misligholdte engagementer)	16.488	1.280	15.208
2c	19.163	2.621	16.542
2b	708.271	101.708	606.563
2a	1.298.154	441.409	856.745
3	186.080	142.258	43.822
I alt	2.228.156	689.276	1.538.880

Modtagne sikkerheder (1.000 kr.):	Garanti og ind- trædelsesret					I alt
	Ejendom	Bankkonto	Depot/ værdipapir	Bil, båd mv.	Garanti og ind- trædelsesret	
Detail, Danmark	8.429.504	787	16.058	301.841	2.012.520	10.760.710
Detail, Sverige	0	0	0	0	0	0
Erhverv	129.720	93.900	391.744	4.059	69.853	689.276
Institut	0	0	0	0	0	0
Stat	0	0	0	0	0	0
I alt	8.559.224	94.687	407.802	305.900	2.082.373	11.449.986

6.7 Krediteksponeringer, der er misligholdt eller værdiforringet/nedskrevet

(1.000 kr.):	Misligholdt krediteksponering	Nedskrivninger og hensættelser	Udgiftsført beløb i 2019
Detail, Danmark	65.733	62.440	-8.302
Detail, Sverige	9.870	47.777	31.304
Erhverv	16.488	24.153	8.869
Institut	0	2.418	1.636
Stat	0	99	-165
I alt	92.091	136.886	33.342

Nedskrivninger og hensættelser (1.000 kr.):	Stadie 1	Stadie 2	Stadie 3	i alt
<i>Udlån:</i>				
Nedskrivninger, primo	9.937	44.068	58.659	112.663
Årets nedskrivninger	9.596	47.784	40.297	97.677
Tilbageførsel af tidligere foretagne nedskrivninger	3.129	31.088	46.545	80.762
Valutakursregulering	-14	-433	-125	-572
Nedskrivninger, ultimo	16.390	60.331	52.285	129.006
<i>Garantier og uudnyttet kredit:</i>				
Hensættelser, primo	3.005	4.183	389	7.578
Årets hensættelser	957	4.403	1.261	6.621
Tilbageførsel af tidligere foretagne hensættelser	1.252	4.032	1.037	6.321
Valutakursregulering	1	1	0	2
Hensættelser, ultimo	2.712	4.555	613	7.880
<i>Tilbageførsel af foretagne nedskrivninger og hensættelser:</i>				
Værdiforringelse reduceret eller bortfaldet	4.380	35.120	24.297	63.798
Nedskrivninger, der er endeligt tabt (afskrevet)	0	0	23.285	23.285
I alt	4.380	35.120	47.582	87.083
<i>Endeligt tab/afskrevet:</i>				
Tab, der ikke tidligere har været individuel nedskrevet/ hensat	0	0	1.230	1.230
Indgået på tidligere afskrevne fordringer	0	0	5.389	5.389
I alt	0	0	-4.159	-4.159

6.8 Eksponeringer med kreditrisiko i henhold til kapitaldækningsreglerne

Opgørelsen af krediteksponeringen i henhold til kapitaldækningsreglerne adskiller sig fra regnskabsreglernes maksimale kreditrisiko ved at medtage alle eksponeringer mod kreditrisiko, herunder materielle aktiver m.v.

Eksponering efter nedskrivninger og andre værdireguleringer (1.000 kr.):

Balanceførte poster:

Anfordringstilgodehavender hos centralbanker	343.138
Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker	7.675.686
Udlån	13.504.548
Andre finansielle aktiver	5.390
Andre balanceførte poster med kreditrisiko	491.677
I alt	22.020.439

Ikke-balanceførte poster:

Garantier	4.407.701
Uudnyttede kredittilsagn	7.964.267
Finansielle instrumenter	35.948
I alt	12.407.916

Eksponering efter nedskrivninger og andre værdireguleringer	34.428.355
--	-------------------

I henhold til CRR skal eksponeringerne opdeles i en række eksponeringsklasser efter eksponeringens modpart eller karakteristika.

Eksponering fordelt på eksponeringsklasser (1.000 kr.):

	31.12.2019	Gennemsnit
Stat	7.786.091	6.625.681
Regionale og lokale myndigheder	0	0
Institutter	342.293	386.029
Erhverv	2.219.814	2.324.124
Misligholdte	14.351	13.721
Kortsigtet kreditvurdering	0	0
Andre poster	491.677	479.055
Detail, Danmark	21.272.326	21.288.830
Detail, Sverige	2.301.803	2.181.971
I alt	34.428.355	33.299.411

I eksponeringsklassen 'Misligholdte' placeres alene misligholdte eksponeringer under standardmetoden, dog ikke misligholdte detaileksponeringer i Sverige.

68 % af bankens samlede eksponering med kreditrisiko vedrører detaileksponeringer, dvs. eksponering mod privatkunder, i Danmark og Sverige.

6.9 Eksponeringer under standardmetoden

Banken anvender standardmetoden til opgørelse af kreditrisikoen på eksponeringer over for stat og offentlige myndigheder, detail Sverige, institutter og erhverv.

Eksponeringer for 1.677 mio. kr. opfylder kriterierne for SME, dvs. at banken kan reducere risikovægten på disse.

Eksponering fordelt på brancher (1.000 kr.):

	31.12.2019	Heraf SME
Stat og offentlige myndigheder	7.786.091	0
Bygge og anlæg	38	32
Ejendomshandel og udlejning	122.768	73.850
Finansiering og forsikring	745.849	14.868
Handel og transport	36.602	20.522
Industri, råstofudvinding og forsyningsvirksomhed	1.635	1.635
Information og kommunikation	4.284	1.859
Kultur, fritid og anden service	718.230	248.863
Offentlig administration, sundhed og undervisning	825.135	733.825
Øvrigt erhverv	121.917	581.987
I alt	10.362.549	1.677.441

Banken har foretaget kreditreduktion på baggrund af finansielle sikkerheder for 341 mio. kr.

Eksponering dækket af sikkerheder (1.000 kr.):

	Finansielle sikkerheder
Stat	0
Regionale og lokale myndigheder	0
Institutter	0
Erhverv	341.230
Misligholdte	0
Kortsigtet kreditvurderinger	0
Andre poster	0
I alt	341.230

6.10 ECAI

Banken har udpeget Standard & Poor's Ratings Services som kreditvurderingsbureau (ECAI). Banken anvender Skandinaviske Data Center A/S (SDC), som modtager eksterne kreditvurderinger fra Standard & Poor's Ratings Services. SDC konverterer Standard & Poor's Ratings Services' kreditvurderingsklasser til kreditkvalitetstrin via Finanstilsynets konverteringstabel. Det enkelte kreditkvalitetstrin tilknyttes en risikovægt, som eksponeringerne på de enkelte kreditkvalitetstrin skal vægtes med ved opgørelsen af de risikovægtede eksponeringer under standardmetoden for kreditrisiko.

Banken anvender kreditvurderinger fra Standard & Poor's mod institutter.

Eksponeringer hvor der anvendes kreditvurderinger (1.000 kr.):	Eksponering inden risikovægtning	Eksponering efter risikovægtning
Institut	179.044	41.586
I alt	179.044	41.586

6.11 Eksponeringer under IRB-metoden

Banken har Finanstilsynets tilladelse til at anvende den avancerede IRB-metode til opgørelse af kreditrisikoen på detaileksponeringer i Danmark.

Detaileksponeringer opdeles i følgende undergrupper:

- Eksponeringer med pant i fast ejendom.
- Øvrige eksponeringer.

Krediteksponering ved misligholdelse (EAD, Exposure At Default) er et udtryk for, hvor stor kundens forpligtelse over for banken forventes at være ved misligholdelse. EAD tager således højde for, at kunden kan nå at udnytte et eventuelt trukket beløb på en kredit eller foretage overtræk på sine konti.

EAD under IRB metoden (1.000 kr.):	31.12.2019	Gennemsnit
Eksponering efter nedskrivninger og andre værdireguleringer	21.272.326	21.288.830
Nedskrivninger og andre værdireguleringer	62.393	65.800
Justering for konverteringsfaktorer	-1.176.592	-1.187.377
Eksponering ved misligholdelse, EAD	20.158.127	20.167.253

Note: Den gennemsnitlige EAD er beregnet som et simpelt gennemsnit af de kvartalsvise opgørelser af eksponeringen på eksponeringskategorien.

EAD fordelt på eksponeringsklasser (1.000 kr.):	31.12.2019	Gennemsnit
Eksponeringer med pant i fast ejendom	9.627.205	9.556.073
Øvrige eksponeringer	10.530.922	10.611.181
I alt	20.158.127	20.167.253

52 % af krediteksponeringen vedrører øvrige eksponeringer, dvs. eksponeringer der er dækket ved anden sikkerhed end pant i fast ejendom samt usikrede eksponeringer.

EAD fordelt på risikoklasser (1.000 kr.):	PD i %	EAD
Misligholdte engagementer	100,00 %	103.075
1	23,36 %	76.129
2	5,55 %	483.597
3	2,54 %	451.993
4	1,35 %	1.553.220
5	0,88 %	1.831.787
6	0,45 %	2.847.803
7	0,32 %	3.073.613
8	0,14 %	3.479.246
9	0,10 %	3.096.319
10	0,07 %	3.161.345
I alt	1,14 %	20.158.127

Note: PD er her defineret som den PD for risikoklassen, der anvendes til beregningen af den samlede risikoeksponering ved opgørelsen af bankens solvens.

87 % af krediteksponeringen er placeret i risikoklasserne 5-10, hvor sandsynligheden for tab er lav.

Den eksponeringsvægtede gennemsnitlige LGD for eksponeringer med pant i fast ejendom udgør 23,3 %.

90 % af krediteksponeringen med pant i fast ejendom er placeret i risikoklasserne 5-10, hvor sandsynligheden for tab er lav.

Den eksponeringsvægtede gennemsnitlige LGD for øvrige eksponeringer udgør 32,7 %.

84 % af krediteksponeringen på øvrige eksponeringer er placeret i risikoklasser 5-10, hvor sandsynligheden for tab er lav.

Eksponeringer med pant i fast ejendom (1.000 kr.):	Gennemsnitlig risikovægt i %	EAD	Udlån og garantier	Udnyttede kredittilsagn
Misligholdte engagementer	154,1%	34.455	21.579	1.361
1	143,5%	21.632	18.837	1.967
2	86,3%	190.561	177.409	13.477
3	56,2%	146.054	131.375	18.019
4	37,8%	600.393	540.296	78.094
5	28,6%	767.851	641.940	168.212
6	17,9%	1.271.966	986.240	385.085
7	14,1%	1.679.639	1.248.178	583.151
8	7,6%	1.797.576	1.312.203	655.791
9	5,7%	1.866.497	1.403.820	624.949
10	4,3%	1.250.582	822.147	580.710
I alt	16,0%	9.627.206	7.304.024	3.110.816

Øvrige eksponeringer (1.000 kr.):	Gennemsnitlig risikovægt i %	EAD	Udlån og garantier	Udnyttede kredittilsagn
Misligholdte engagementer	144,2%	68.620	40.715	2.078
1	99,9%	54.497	41.352	7.694
2	40,4%	293.036	275.659	12.710
3	33,2%	305.939	284.088	18.637
4	29,7%	952.827	868.144	82.144
5	23,6%	1.063.936	901.070	173.356
6	25,0%	1.575.837	1.057.671	574.903
7	13,1%	1.393.974	1.048.385	376.152
8	12,1%	1.681.670	1.044.457	704.690
9	7,6%	1.229.822	861.432	395.663
10	9,8%	1.910.763	621.596	1.459.889
I alt	18,7%	10.530.921	7.044.569	3.807.916

Værdireguleringer og forventet tab, EL (1.000 kr.):	2019	2018	2017	2016	2015
<i>Nedskrivninger og hensættelser:</i>					
Eksponeringer med pant i fast ejendom	20.134	22.908	24.200	24.287	30.219
Øvrige eksponeringer	42.259	48.283	41.922	43.509	52.237
I alt	62.393	71.191	66.122	67.796	82.456
<i>Forventet tab, EL:</i>					
Eksponeringer med pant i fast ejendom	24.167	27.478	31.815	30.274	35.911
Øvrige eksponeringer	48.678	54.326	54.086	56.909	70.675
I alt	72.845	81.804	85.901	87.183	106.586

Note: Forventet tab er ikke direkte sammenligneligt med nedskrivninger og hensættelser, da forventet tab dækker det forventede tab de næste 12 måneder, mens nedskrivninger og hensættelser dækker ændringen i tabsforventningerne over hele eksponeringens løbetid opgjort på et givent tidspunkt. Forventet tab er beregnet på baggrund af de parameterestimater, der anvendes ved opgørelsen af den samlede risikoeksponering. Banken har ikke tilrettet de historiske tal efter implementeringen af en ny PD model i 2018.

Nedskrivninger og hensættelser på eksponeringer falder i 2019 som følge af en generel risikomæssig forbedring af bankens portefølje.

6.12 Kapitalkrav kreditrisiko

Risikoeksponering fordelt på risikoklasser (1.000 kr.):	Risiko-eksponering	Kapitalkrav
Stat	0	0
Regionale og lokale myndigheder	0	0
Institut	68.476	5.478
Erhverv	778.935	62.315
Misligholdte, erhverv	15.907	1.273
Misligholdte, Sverige	8.029	642
Kortsigtede kreditvurderinger	0	0
Aktier	230.939	18.475
Andre poster	415.428	33.234
Detail, Sverige	1.655.307	132.425
Detail, Danmark	3.506.607	280.529
<i>Eksponeringer med pant i fast ejendom</i>	<i>1.537.535</i>	<i>123.003</i>
<i>Øvrige eksponeringer</i>	<i>1.969.072</i>	<i>157.526</i>
I alt	6.679.628	534.370

7. Modpartsrisiko

Modpartsrisiko er risiko for økonomiske tab for begge parter i en given transaktion. Det skyldes, at markedsværdien af handlerne ændrer sig over tid i takt med, at de underliggende markedsfaktorer ændrer sig, og disse kan over tid skifte mellem at have en positiv og negativ markedsværdi. Hvis en modpart går konkurs, og forretninger med modparten efter netting og realisation af modtagne sikkerheder har en positiv markedsværdi, vil det medføre et økonomisk tab for banken.

Banken har i sin kreditpolitik regler for håndtering af modpartsrisici. Brugen af afledte instrumenter er underlagt de almindelige bevillingsregler og kreditpolitikker. I engagementovervågningen tages der højde for, at den beregnede eksponeringsværdi ikke overstiger den bevilgede kreditgrænse på modparten.

Når der indgås aftaler om finansielle kontrakter, sker der en løbende overvågning af disse i bankens overvågningssystem. Udnyttelsen af de bevilgede finansielle lines overvåges dagligt. Udover den daglige kontrol af om bevilgede lines er overholdt, sker der en løbende kontrol af, om bevilgede lines er udnyttet, og såfremt dette ikke er tilfældet, bliver lines enten slettet eller maksimum nedsat til det aktuelle behov.

Inden lines til finansielle modparter bevilges, foretages en grundig kreditvurdering af de finansielle modparter baseret på den enkelte modparts regnskaber. For udenlandske og større danske kreditinstitutter tages derudover i betragtning, hvordan kreditinstitutterne er ratede af internationale ratingbureauer som Standard & Poors, Fitch eller Moody's.

Banken anvender til imødegåelse af modpartsrisikoen i videst muligt omfang netting- og rammeaftaler. Aftalerne er internationale ISDA Master Agreements, ofte med tilknyttede Credit Support Annex aftaler (CSA). I disse aftales det, at såfremt nettomarkedsværdien på indgåede finansielle kontrakter overstiger et fastsat maksimum, skal der stilles sikkerhed, der typisk vil være i form af kontant deponering.

Banken afvikler herudover sine indgåede forretninger via CLS-aftaler (Continuous Linked Settlement), VP Securities eller Euroclear, hvorved afviklingsrisici minimeres mest muligt. Når der afvikles gennem en CLS-clearingbank, elimineres afviklingsrisikoen på finansielle transaktioner, fordi udvekslingen af det købte og solgte først sker, når begge aktiver er modtaget af CLS-clearingbanken.

Banken anvender markedsværdien for modpartsrisiko til at opgøre eksponeringens størrelse og risikovægtning for afledte finansielle instrumenter.

Banken anvender standardmetoden ved opgørelse af kapitalkravet for modpartsrisiko. Ved metoden indgår markedsværdien af kontrakter med positiv markedsværdi og hovedstolene af samtlige finansielle kontrakter.

I forbindelse med bankens fastsættelse af det tilstrækkelige kapitalgrundlag tages der udgangspunkt i den samlede risikoeksponering for modpartsrisiko opgjort efter metoderne i CRR. Der holdes kapital svarende til 8 % af den samlede risikoeksponering samt et eventuelt tillæg ved overnormale risici.

Modpartsrisiko (1.000 kr.) :

Samlet risikoeksponering underlagt et CVA tillæg	48.219
CVA tillæg	7.545

8. Markedsrisiko

Lån & Spar påtager sig som et naturligt led i bankens aktiviteter markedsrisici. Markedsrisiko er overordnet defineret som risikoen for, at markedsværdien af bankens aktiver og passiver ændrer sig som følge af ændringer på de finansielle markeder. Markedsrisici er således en konsekvens af bankens åbne positioner i de finansielle markeder og kan opdeles i følgende typer:

- Renterisiko: Risikoen for tab som følge af ændringer i markedsrenterne.
- Aktierisiko: Risikoen for tab som følge af ændringer i aktiekurserne.
- Valutarisiko: Risikoen for tab som følge af ændringer i valutakurserne.
- Kreditspændrisiko: Risikoen for tab som følge af ændringer i markedets forventninger til afkastet.

Bankens aktiviteter vedrørende omsætning og positionstagning sker i relativt enkle markedsrelaterede produkter og foretages af bankens markedsafdeling. Hovedparten er obligationer, som kan refinansieres i Nationalbanken eller i en anden centralbank. Banken påtager sig også markedsrisici som et led i den finansielle styring til støtte for tilvejebringelsen af likviditet og den daglige styring heraf.

Banken er som følge af sine aktiviteter i Sverige eksponeret mod ændringer i SEK/DKK. Banken afdækker denne valutarisiko med valutaterminsforretninger.

8.1 Målsætning og politik for markedsrisiko

Banken ønsker at opnå det bedst mulige afkast under hensyntagen til:

- At der føres en forsigtig og konservativ markedsrisikopolitik.
- At der primært er investeret i likvide danske børsnoterede værdipapirer.
- At den forventede markedsrisiko ikke væsentligt overstiger den forventede basisindtjening.
- At holde en høj etisk standard jf. bankens politik om etiske investeringer.

Bestyrelsen fastlægger de overordnede politikker, rammer og principper for markedsrisici. Rammerne understøtter den overordnede risikoappetit og angiver specifikke grænser for hvor stor en risiko, som banken ønsker at påtage sig.

Markedsrisikopolitikken og rammerne danner grundlag for udarbejdelsen af skriftlige forretningsgange samt afstemnings- og kontrolprocedurer for de relevante forretningsområder.

8.2 Styring og overvågning af markedsrisiko

Opgørelse og overvågning af markedsrisikoområdet sker dagligt, det være sig både intra-day og end-of-day overvågning. Overvågningen sker ved hjælp af et risikostyringssystem, der kan håndtere de forskellige typer af finansielle instrumenter. Positioner, der overskrider de fastlagte rammer og beføjelser, rapporteres straks til direktionen. Såfremt positionerne overskrider direktionens samlede rammer og beføjelser, rapporteres der straks til bestyrelsen.

Banken har fuldstændig funktionsadskillelse mellem udførende, kontrollerende og rapporterende enheder.

8.3 Rapportering

Bestyrelsen informeres minimum én gang hvert kvartal om bankens overordnede markedsrisiko. Rapportering til direktionen foretages på ugentlig basis eller oftere, hvis det skønnes nødvendigt samt ved eventuelle overskridelser af de fastlagte beføjelser.

8.4 Renterisiko

Renterisiko er ændringen i nutidsværdien af fastforrentede fordringer ved ændring i markedsrenten.

De overvejende renterisici stammer fra aktiviteter, der involverer almindelige bankforretninger som ind- og udlån, handel og positionstagning i renterelaterede produkter og hidrører således primært fra bankens poster i handelsbeholdningen (værdipapirer mv.) samt poster uden for handelsbeholdningen (fastforrentede udlån mv.).

Bankens renterisiko opgøres på baggrund af varighedsmål. Bankens beholdning af konverterbare realkreditobligationer indgår i renterisikoen med den optionsjusterede varighed. Renterisikoen i valuta omregnes til danske kroner, og ved opgørelsen af nettorenterisikoen modregnes den negative renterisiko i den positive renterisiko.

Banken er, primært som følge af investeringer i obligationer, eksponeret for kurstab ved en rentestigning. Oversigten nedenfor viser bankens beholdning i gældsinstrumenter, hvoraf det fremgår, at bankens beholdning af gældsinstrumenter primært er placeret i danske realkreditobligationer.

Poster med markedsrisiko (1.000 kr.):	Beholdningsværdi før risikovægtning	Risikoeksponering	Kapitalkrav
Statsobligationer	53.301		
Realkreditobligationer	2.392.541		
Andre instrumenter	-45.211		
I alt	2.400.630	664.212	53.137

Oversigten nedenfor viser fordelingen af renterisikoen i varighedsbånd opgjort på den totale beholdning ved en rentestigning på 1 %-point (standard rentechok), som vurderes som en sandsynlig ændring i renteniveauet.

Renterisiko efter modificeret varighed (1.000 kr.):

0-12 mdr.	2.590
1-3,6 år	10.365
Over 3,6 år	22.404
I alt	35.359

Oversigten nedenfor viser fordelingen af renteeksponeringen fordelt på valuta. Som det fremgår, er bankens renterisiko hovedsageligt i DKK.

Renterisiko opdelt på valutaer med størst renterisiko (1.000 kr.):

DKK	41.723
EUR	-57
SEK	-6.282
Øvrige valutaer	-25
I alt	35.359

Når den totale renterisiko er positiv, er det udtryk for et tab ved en rentestigning på 1 %-point. Udover obligationer og afledte finansielle instrumenter omfatter den totale renterisiko også renterisikoen på fastforrentede udlån og indlån, som regnskabsmæssigt måles til amortiseret kostpris efter første indregning, og hvor værdien derfor ikke påvirkes direkte af ændringer i renteniveauet. Den forventede direkte effekt på resultat og egenkapital ved en rentestigning på 1 %-point udgør 34.825 t.kr. før skat, hvilket svarer til renterisikoen på de aktiver og forpligtelser, der måles til dagsværdi efter første indregning.

Banken foretager yderligere stresstest af renterisikoen inden for handelsbeholdningen. Disse stresstest indeholder rentechok, som ud over en parallelforskydning også indeholder rentestød og rentevip, som påvirker rentekurven forskelligt afhængig af varighed. Nedenfor er angivet

scenarier, hvor kurven parallelforskydes med 1 %-point og for rentechok på 2 %-point på forskellige dele af kurven. Banken vil have den største risiko ved en ændring af den midterste del af rentekurven.

Renterisiko uden for handelsbeholdning

Bankens renterisiko uden for handelsbeholdningen består hovedsageligt af renterisiko på fastforrentede udlån. Renterisikoen beregnes som forskellen i nutidsværdien af ydelsen ved gældende rente og ved et rentechok.

Renterisikoen uden for handelsbeholdningen opgøres løbende af bankens risikostyringssystem.

Banken har pr. 31. december 2019 en samlet renterisiko uden for handelsbeholdningen på 534 t.kr. beregnet ved en rentestigning på 1 %-point (standard rentechok).

Varighedsbånd (1.000 kr.):	Beholdningsværdi før risikovægtning	Risikoeksponering	Kapitalreservation	Kapitalreservation ved twist af rentekurve i den korte ende med 2 %-point	Kapitalreservation ved twist af rentekurvens midterste del med 2 %-point	Kapitalreservation ved twist af rentekurve i den lange ende med 2 %-point
0-3 mdr.	739.166	47.049	3.764	7.528	3.764	3.764
3-6 mdr.	159.710	143.092	11.447	22.895	11.447	11.447
6-12 mdr.	471.099	46.781	3.742	7.485	3.742	3.742
1-2,8 år	524.033	140.914	11.273	11.273	22.546	11.273
2,8-5,7 år	386.341	179.621	14.370	14.370	28.739	14.370
Over 5,7 år	120.281	106.755	8.540	8.540	8.540	17.081
I alt	2.400.630	664.212	53.137	72.091	78.780	61.677

8.5 Aktierisiko

Aktierisiko er risikoen for, at markedsværdien af en portefølje af aktier ændres. Oversigten nedenfor viser påvirkningen på bankens resultat og egenkapital ved et fald på 12 % af markedsværdien, der svarer til en middel negativ markedsudvikling. Denne risiko beregnes som nettoværdien af lange og korte positioner i aktier og aktiebaserede instrumenter. Aktiepositionerne er opgjort afhængig af, om de er i eller uden for handelsbeholdningen.

Aktierisiko (1.000 kr.):

Aktier i handelsbeholdningen	4.397
Aktier uden for handelsbeholdningen	14.229
I alt	18.626

Oversigten nedenfor viser bankens beholdning af aktier. Heraf fremgår det, at bankens andel af aktier i handelsbeholdningen ikke er væsentlig set i forhold til bankens justerede kapitalgrundlag. Det fremgår ligeledes af oversigten, hvorledes kapitalpåvirkningen vil være ved en svær negativ markedsudvikling, svarende til et fald i aktier og investere-

Aktierisiko (1.000 kr.):	Markedsværdi	Risiko-eksponering	Kapital-reservation	Kapital-reservation ved svær negativ markedsudvikling
Aktier i handelsbeholdningen	2.665	5.333	427	128
Aktier uden for handelsbeholdning	118.573	257.680	20.614	6.184
Kollektive investeringsforeninger	33.972	135.890	10.871	3.261
I alt	155.211	398.903	31.912	9.573

ringsforeninger på 30 %. Effekten vil også have en negativ betydning på bankens resultat og kapitalgrundlag svarende til ca. 46.563 t.kr.

Aktier uden for handelsbeholdningen

Aktier uden for handelsbeholdningen er kendetegnet ved, at de ikke er erhvervet med handelshensigt. Banken har, som følge af samarbejde med andre pengeinstitutter, aktier i flere sektorselskaber. Sektorselskaberne har til formål at understøtte pengeinstitutternes forretning inden for eksempelvis betalingsformidling og it. Deltagelse i sektorselskaber er en nødvendighed for at drive bankens virksomhed.

Aktier, der kapitalmæssigt anses for ikke at indgå i handelsbeholdningen, måles til dagsværdi, og eventuelle værdireguleringer indregnes over resultatopgørelsen. Der er tale om unoterede aktier, hvor dagsværdien opgøres efter almindelige værdiansættelsesmetoder. For visse sektorselskaber omfordeles aktierne periodisk, så det enkelte pengeinstituts aktiebeholdning svarer til den relative andel af forretningsomfanget med sektorselskabet. For disse aktier opgøres dagsværdien på grundlag af den kurs, som det er aftalt, der skal anvendes ved omfordeling af aktierne.

Aktier uden for handelsbeholdningen (1.000 kr.):

Primo	109.191
Tilgang ved køb	5.616
Urealiseret gevinst/tab	27
Realiseret gevinst/tab	4.280
Afgang ved salg	-541
Ultimo	118.573

Urealiserede gevinster/tab medregnes i den egentlige kernekapital.

8.6 Valutarisiko

Valutarisiko er risikoen for tab på positioner i udenlandsk valuta som følge af ændringer i valutakurser. Valutarisikoen i banken opgøres efter principperne i Valutaindikator 1 og 2 i henhold til Finanstilsynets regnskabsbekendtgørelse.

Valutaindikator 1 opgøres som den største numeriske værdi af summen af nettotilgodehavender (lang position) eller summen af nettogæld (kort position) for hver valuta opgjort i danske kroner.

Valutaindikator 2 beregnes som et samlet tal, hvor der tages højde for, hvor meget de enkelte valutaer, der indgår i målet, har svinget i forhold til hinanden og i forhold til danske kroner.

Bankens aktiviteter omfatter udlån og indlån i andre valutaer end danske kroner, herunder særligt udlån i svenske kroner. Herudover er banken eksponeret for udsving i

udenlandsk valuta som følge af sine handelsaktiviteter. Eksponeringen i de forskellige valutaer afdækkes løbende, og banken har derfor kun en mindre nettoeksponering i udenlandsk valuta. Banken sikrer regnskabsmæssigt valutaomregningsrisikoen som følge af nettoinvesteringen i Lån & Spar Sverige ved indgåelse af valutaterminforretninger.

Valutarisiko (1.000 kr.):

Valutaindikator 1	62.978
Valutaindikator 1 i procent af kernekapital efter fradrag	3,5 %
Valutaindikator 2	338
Valutaindikator 2 i procent af kernekapital efter fradrag	0,0 %

8.7 Kreditspændrisiko

Kreditspændrisikoen er risikoen for, at kreditspændet (merrenten) på f.eks. realkreditobligationer ændres i forhold til statsobligationer. Størrelsen af kreditspændet er typisk afhængig af udstederens kreditværdighed og obligationens likviditet. Tab som følge af kreditspændrisici kan opstå, hvis kreditspændene viser, at kursen på f.eks. realkreditobligationer falder mere end kursen på statsobligationer, når renten stiger eller i perioder med finansiell turbulens.

En udvidelse af kreditspændet er en væsentlig risiko for banken, og banken har fastsat grænser for kreditspændrisikoen.

Kreditspændrisikoen opgøres løbende og rapporteres på samme vis som de øvrige markedsrisici. Banken har pr. 31. december 2019 opgjort kreditspændrisikoen til 27,9 mio. kr. Bankens ramme for kreditspændrisikoen er fastsat til 40 mio. kr., og banken har afsat hele rammen i solvensbehovet.

Poster med markedsrisiko (1.000 kr.):

	Generel risiko	Specifik risiko	Risiko-eksponering	Kapitalkrav
Gældsinstrumenter	525.801	138.411	664.212	53.137
Aktier	2.665	2.668	5.333	427
Kollektive investeringsordninger	135.890	-	135.890	10.871
Valutaposition	62.978	-	62.978	5.038
I alt	727.334	141.079	868.413	69.473

8.8 Kapitalkrav markedsrisiko

Banken benytter ved opgørelse af kapitalkravet for markedsrisiko standardmetoden i henhold til reglerne i kapitaldækningsbekendtgørelsen. Ved beregning af kapitalkravet skelnes der mellem generel og specifik risiko samt mellem poster i og uden for handelsbeholdningen.

9. Likviditetsrisiko

Likviditetsrisici er overordnet set risikoen for, at banken ikke har likviditet til at opfylde sine løbende betalingsforpligtelser til tiden. I Lån & Spar er likviditetssituationen præget af indlånsoverskud, som betyder, at banken for nuværende ikke har haft behov for at tiltrække fremmedfinansiering.

Det lovmæssige krav til likviditet er fastsat i Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 575/2013 (CRR) samt Europa-Kommissionens delegerede retsakt 2015/61. Lovgivningen stiller krav om en Liquidity Coverage Ratio (LCR) på mindst 100 %.

Det fremgår af nedenstående figur, at banken gennem 2019 har haft en pæn likviditetsoverdækning i forhold til

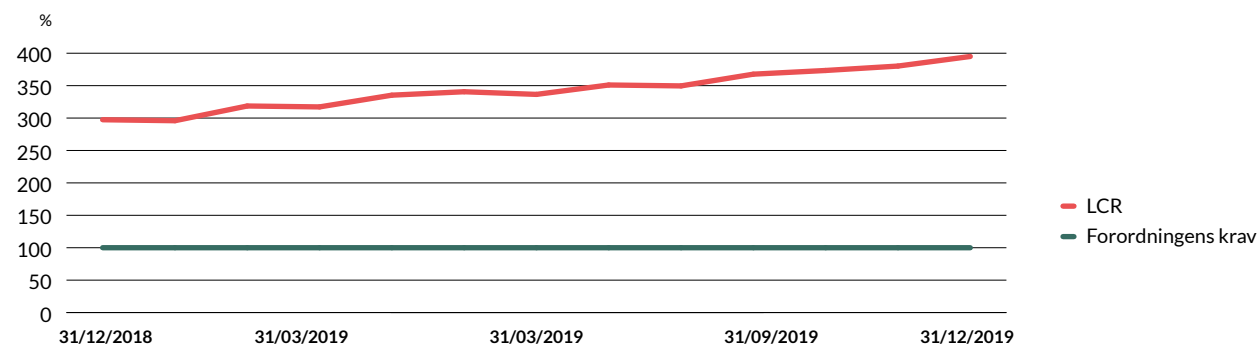
LCR-kravet. LCR-værdien af likviditetsbufferen udgør ved årets ultimo 9.868,3 mio. kr. og det netto stressede outflow er opgjort til 2.498,6 mio. kr., svarende til en LCR på 395,0 %. Banken har tilsvarende i 2019 haft en pæn likviditetsoverdækning i forhold til Tilsynsdiamantens likviditetspejlemærke, der skal være større end 100 %. Værdien af likviditetspejlemærket udgør ved årets ultimo 401,5 %.

9.1 Målsætning og politik for styring af likviditetsrisici

Banken har som målsætning til enhver tid at have en betryggende margin til LCR-kravet samt opfyldelse af Tilsynsdiamantens likviditetskrav.

LCR-LIKVIDITETSKRAV

Bestyrelsen har gennem likviditetspolitikken, direktionsinstruksen og beredskabsplaner fastsat rammer for hvor store likviditetsrisici, som banken ønsker at pådrage sig. Beredskabsplanerne er med til at sikre, at banken har effektive procedurer og arbejdsgange i forbindelse med eventuelle negative eller kritiske likviditetssituationer.

For at sikre funding i krisesituationer, har banken udarbejdet en beredskabsplan, som træder i kraft under givne forudsætninger. Og derudover holdes en likviditetsbuffer bestående af likvide værdipapirer med en høj kreditvurdering, som kan sælges eller anvendes som sikkerhed i fundingaktiviteter.

9.2 Risikomåling og rapportering af likviditetsrisici

Banken har implementeret flere forskellige interne modeller til at estimere det fremadrettede likviditetsbehov. Modellerne tager udgangspunkt i det foreliggende budget, men også i de historiske kendte likviditetstræk. Derudover foretages forskellige stress af likviditetssituationen.

Disse redskaber, sammen med en detaljeret rapportering, benyttes i bankens likviditetsudvalg, der mødes regelmæssigt og gennemgår såvel den kortsigtede som den langsigtede likviditetssituation.

Bestyrelsen modtager detaljeret rapportering om bankens aktuelle og fremadrettede likviditetssituation ved hvert møde.

Bankens risikostyringsfunktion har ansvaret for at overvåge og rapportere, at bankens likviditetsrisiko ligger inden for de udstukne rammer. Bankens økonomiafdeling har ansvaret for at udarbejde stresstest og andre likviditetsanalyser. Der rapporteres dagligt til direktionen om bankens balance- og likviditetssituation og herigennem likviditetsberedskabet.

9.3 Stresstest af bankens likviditetsbeholdning

Banken foretager likviditetsstresstest med henblik på at vurdere niveauet af den aktuelle likviditetsrisiko og sikre, at banken har en passende reaktionstid i en potentiel krisesituation. Stresstestene gennemføres månedligt. Likviditetsstresstestene dækker 12 måneder frem.

Stresstestene gennemføres ved at opstille scenarier, der alt andet lige vil påvirke likviditeten negativt i forhold til normalsituationen. Effekten på likviditetskrav og likviditetsbuffer opgøres for hvert scenarie isoleret set og uden hensyntagen til eventuelle handlinger, som banken måtte foretage, hvis det enkelte scenarie indtræffer.

De forskellige scenarier omfatter både generelle markeds kriser og bankspecifikke scenarier. I stresstestene indgår områder som hurtigt fald i bankens indlån, større træk på uudnyttede kreditter, fald i værdien af aktier og obligationer, ingen pengemarkedsforretninger ved udløb m.m.

9.4 Behæftede og ubehæftede aktiver

Banken har forholdsmæssigt få behæftede aktiver. Banken deponerer obligationer til sikkerhed for den daglige clearing i Nationalbanken.

I forbindelse med derivathandler stiller banken sikkerhed i form af kontantbeløb hos de enkelte modparter.

Derudover stiller banken kontanter til sikkerhed ved clearing af værdipapirhandel.

Oplysninger om behæftede og ubehæftede aktiver fremgår af nedenstående tabel.

Behæftede og ubehæftede aktiver (1.000 kr.):	Behæftede aktiver		Ubehæftede aktiver	
	Regnskabsmæssig værdi	Dagsværdi	Regnskabsmæssig værdi	Dagsværdi
Aktiver	48.786	0	24.621.091	0
Aktier	0	0	159.718	159.718
Obligationer	10.086	10.086	2.441.093	2.441.093
heraf dækkede obligationer	0	0	2.394.709	2.394.709
heraf værdipapirer med sikkerhed i aktiver	0	0	0	0
heraf udstedt af offentlig forvaltning	10.086	10.086	46.239	46.239
heraf udstedt af finansielle selskaber	0	0	2.394.709	2.394.709
heraf udstedt af ikke-finansielle selskaber	0	0	144	144
Andre aktier	0	0	459.359	0

Oplysninger om modtaget sikkerhedsstillelse fremgår af nedenstående tabel.

Modtaget sikkerhedsstillelse (1.000 kr.):	Dagsværdi af behæftede modtagne sikkerheder eller egne udstedte obligationer	Dagsværdi af modtagne sikkerheder eller egne udstedte gældsinstrumenter
Sikkerheder	0	0
Lån på anfordring	0	0
Aktier	0	0
Obligationer	0	0
heraf dækkede obligationer	0	0
heraf værdipapirer med sikkerhed i aktiver	0	0
heraf udstedt af offentlig forvaltning og service	0	0
heraf udstedt af finansielle selskaber	0	0
heraf udstedt af ikke-finansielle selskaber	0	0
Lån og forskud, bortset fra lån på anfordring	0	0
Andre modtagne sikkerheder	0	0
Egne udstedte obligationer, bortset fra egne dækkede obligationer eller værdipapirer med sikkerhed i aktiver	0	0
Samlede aktiver, modtagne sikkerheder og egne udstedte obligationer	48.786	0

Oplysninger om behæftede aktiver/modtaget sikkerhedsstillelse og tilknyttede forpligtelser fremgår af nedenstående tabel.

Behæftede aktiver og modtaget sikkerhedsstillelse (1.000 kr.):	Modsvarende forpligtelser, eventuale forpligtelser eller udlånte værdipapirer	Aktiver, modtagne sikkerheder og egne udstedte obligationer, bortset fra dækkede værdipapirer med sikkerhed i aktiver
Regnskabsmæssig værdi af udvalgte finansielle forpligtelser	37.324	48.786
I alt	37.324	48.786

10. Gearingsgrad

For at modvirke risikoen for overdreven gearing i tider med økonomisk opgang, er der i kapitaldækningsreglerne fastsat beregningsprincipper for et simpelt gearingsmål, som skal virke som bagstopper for de risikobaserede kapitalkrav. Gearingen beregnes som kernekapitalen i forhold til den uvægtede eksponeringsværdi. Gearingsgraden blev i denne form introduceret i CRR som et mål for, hvor stor den regnskabsmæssige gearing må være.

I CRR stilles der krav til, at gearingsgraden offentliggøres sammen med relevant information omkring udviklingen i gearingsgraden.

Gearingsgraden pr. 31. december 2019 er 6,3 %. Banken har i sin politik for overdreven gearing defineret en målsætning om, at gearingen ikke må blive mindre end 5,0 %.

Bestyrelsen har instrueret direktionen i at tilsikre, at Lån & Spar har forsvarlige processer og metoder til identifikation, styring og overvågning af bankens gearingsrisiko, opgjort som kernekapitalen i forhold til aktiver og garantier. Direktionen er ansvarlig for at følge udviklingen i bankens risiko for overdreven gearing, herunder skal direktionen rapportere til bestyrelsen om udviklingen i bankens gearingsrisiko.

I Lån & Spars interne politikker på kredit-, markeds- og likviditetsområdet er der således opsat kvantitative mål, der begrænser omfanget af de gearingsrisici, som banken er villig til at påtage sig.

Opgørelse af eksponeringer (1.000 kr.):

<i>Uvægtede eksponeringer:</i>	
Aktiver i alt	24.686.001
Justeringer vedrørende derivater	32.493
Justeringer vedrørende ikke-balanceførte poster	3.690.191
Øvrige justeringer, herunder justeringen af kernekapitalen	-88.973
Uvægtede eksponeringer i alt	28.319.712

Eksponeringer på balancen, dog uden derivater:

Balanceposter, bortset fra poster vedrørende derivater, dog inkl. sikkerhedsstillelse	24.682.546
Aktiver fratrukket i beregningen af kernekapitalen	-88.973
Eksponeringer på balancen, dog uden derivater, i alt	24.593.573

Eksponeringer vedrørende derivater:

Derivater til markedsværdi	3.455
Tillæg for Mark-to-Market metoden	32.493
Eksponeringer vedrørende derivater i alt	35.948

Ikke-balanceførte eksponeringer:

Bruttoværdi af ikke-balanceførte poster	12.371.968
Justeringer ved omdannelse til kreditækvivalente beløb	-8.681.778
Ikke-balanceførte poster i alt	3.690.191

Kapital og totale eksponeringer:

Kernekapital	1.793.955
Totale eksponeringer	28.319.712
Gearingsgrad	6,3 %

Opdeling af eksponeringer på balancen (1.000 kr.):

Balanceposter, bortset fra poster vedrørende derivater, dog inkl. sikkerhedsstillelse	24.682.546
- heraf eksponeringer i handelsbeholdningen	2.507.428
- heraf eksponeringer uden for handelsbeholdningen	22.175.118
- heraf vedrørende dækkede obligationer	0
- heraf eksponeringer mod stater	7.786.091
- heraf eksponeringer mod institutter	241.865
- heraf ejendomseksponeringer	3.451.191
- heraf eksponeringer mod detail	8.819.652
- heraf eksponeringer mod erhverv	1.155.365
- heraf eksponeringer i default	74.598
- heraf øvrige eksponeringer	646.356

11. Operationel risiko

Operationel risiko er risikoen for direkte eller indirekte tab forårsaget af u hensigtsmæssige eller mangelfulde interne processer og systemer, menneskelige fejl eller som følge af eksterne begivenheder inklusive retlige risici.

Operationelle risici forbindes ofte med enkeltstående hændelser, såsom manglende overholdelse af forretningsgange eller arbejdsbeskrivelser, fejl eller nedbrud i den tekniske infrastruktur, kriminelle handlinger, brand-, vand- eller stormskader samt retssager.

11.1 Politik for styring af operationel risiko

Det er bankens politik at begrænse de operationelle risici under hensyntagen til de omkostninger, som er forbundet hermed. Derudover har banken politikker om it-sikkerhed, kontroller, forsikring og compliance, der også understøtter den operationelle risikostyring.

Banken styrer operationel risiko på tværs af banken gennem et system af omfattende procedurer, handlingsplaner og forretningsgange, der har til formål at minimere antallet samt begrænse omfanget af de operationelle hændelser, der kan medføre tab. Processer, handlingsplaner og forretningsgange forbedres løbende baseret på egne og andres erfaringer. En af metoderne til at opnå dette er at adskille udførende og kontrollerende enheder.

Udvalg for operationel risiko

Udvalget for operationel risiko er et internt udvalg, som organisatorisk er placeret under direktionen, bestående af

direktionen samt medarbejdere fra relevante afdelinger. Udvalget har ansvaret for at overvåge bankens operationelle risici samt at implementere politikker og retningslinjer for operationel risiko.

Risikostyring

Risikostyring er en central enhed under den risikoansvarlige, som er ansvarlig for bankens overvågning af kredit-, markeds-, likviditets- og operationel risiko, herunder overvågning af de af bestyrelsen fastlagte politikker og retningslinjer samt overholdelse af direktionens videredelegerede beføjelser. Afdeling for risikostyring foretager mindst én gang årligt rapportering af det samlede risikobillede af banken. Derudover modtager bankens ledelse og bestyrelse hvert kvartal rapportering på de enkelte delområder. Den risikoansvarlige refererer direkte til direktionen.

Compliance

Compliance har til opgave at overvåge risikoen for, at banken bliver pålagt sanktioner, lider tab af omdømme, eller at banken eller bankens kunder lider væsentlige økonomiske tab som følge af manglende overholdelse af finansiel lovgivning samt bankens interne retningslinjer. Compliance refererer direkte til direktionen. Compliance leverer derudover en rapport til bestyrelsen minimum én gang om året.

Hvidvaskansvarlig

Banken skal i henhold til Hvidvaskloven udpege en hvidvaskansvarlig, der skal identificere og vurdere risikoen for, at banken bliver misbrugt til hvidvask eller finansiering af terrorisme. Den hvidvaskansvarlige refererer til direktionen. Bankens ansatte har ved mistanke om hvidvask

eller terrorfinansiering pligt til at overvåge og undersøge baggrunden for og formålet med transaktioner og aktiviteter. Bankens overvågning understøttes af overvågnings-systemer. Den hvidvaskansvarlige kontrollerer løbende overvågningen, og resultaterne rapporteres regelmæssigt til direktionen. Hvidvaskafdelingen underretter SØIK om mistænkelige transaktioner.

Intern revision

Intern revision er en selvstændig stabsfunktion, der er oprettet af bankens bestyrelse i henhold til Finanstilsynets bekendtgørelse om gennemførelse af revision i finansielle virksomheder. Intern revision udfører blandt andet revision af bankens systemer og interne kontroller, bogholderi og regnskabsvæsen, årsregnskab m.m.

It-sikkerhed

It-forsyningen er et væsentligt element i operationel risiko. Bankens arbejde med it-strategi og it-sikkerhed tager udgangspunkt i lovgivningsmæssige forhold. Hele it-området er beskrevet system for system, og der er foretaget risikovurdering af samtlige systemer.

Der er udarbejdet beredskabsplaner og nødplaner, der har til hensigt at sikre it-driften trods eventuelle kritiske begivenheder. Endvidere er alle væsentlige systemer dubleret, således at risikoen for nedbrud minimeres.

Outsourcing-leverandører på it-området kontrolleres løbende, og det er sikret, at leverandørerne lever op til bankens it-sikkerhedspolitik.

11.2 Måling og kontrol af operationelle risici

Banken gennemfører årligt en identifikation af operationelle risici i de enkelte forretningsområder. Herefter foretages i samarbejde med de enkelte områder en vurdering af hver enkelt risikotypes potentielle effekt på bankens regnskab.

Derudover har banken iværksat et system, som skal sikre, at alle operationelle hændelser bliver indberettet. Banken opsamler data og benytter denne viden sammen med det ovenfor nævnte til at vurdere, om der skal ske ændringer i bankens rammer og forretningsgange for at imødegå disse risici.

I banken registreres alle operationelle hændelser, der overstiger 10.000 kr. Der rapporteres halvårligt til direktionen og bestyrelsen om typen og størrelsen af de operationelle hændelser.

Operationelle hændelser, der overstiger 500.000 kr. rapporteres til direktionen ved førstkomende lejlighed, mens operationelle hændelser over 1 mio. kr. rapporteres til bestyrelsen ved førstkomende bestyrelsesmøde.

Nedenstående figur viser fordelingen af antallet og tabsbeløbet for de indberettede operationelle hændelser i 2019.

Af figuren fremgår det, at hovedparten af antallet af de operationelle hændelser skyldes ekstern svig (12 %) samt kunder, produkter og forretningspraksis (78 %).

De operationelle hændelser vedrørende kunder, produkter og forretningspraksis dækker hovedsageligt over hændelser i forbindelse med konverteringsbølgen.

Sagerne omkring ekstern svig vedrører primært netbanks-indbrud. Der har i 2019 været et stigende antal netbanks-indbrud. Svindlerne er blevet dygtigere og dygtigere, og de får flere og flere penge ud af deres forsøg.

11.3 Cyberkriminalitet

Truslen om cyberangreb imod Danmark og landets institutioner og virksomheder er høj, og angrebene bliver stadig mere avancerede. Dette trusselsbillede udgør en betydelig risiko for den finansielle sektor, som er et naturligt mål for cyberkriminalitet.

Banken lægger derfor stor vægt på at tænke it-sikkerhed ind i alle processer og systemer. Bankens arbejder løbende tæt sammen med Skandinavisk Data Center A/S (SDC) om den fortsatte opdatering og test af driftssystemer, kort- og netbankløsninger. Desuden deltager banken i Nordic Financial CERT, som er et nordisk banksamarbejde om bekæmpelse af cyberkriminalitet. Samtidig har banken internt et betydeligt fokus på at sikre egenudviklede systemer og adfærden blandt medarbejdere og kunder, så banken løbende understøtter og optimerer it-sikkerheden.

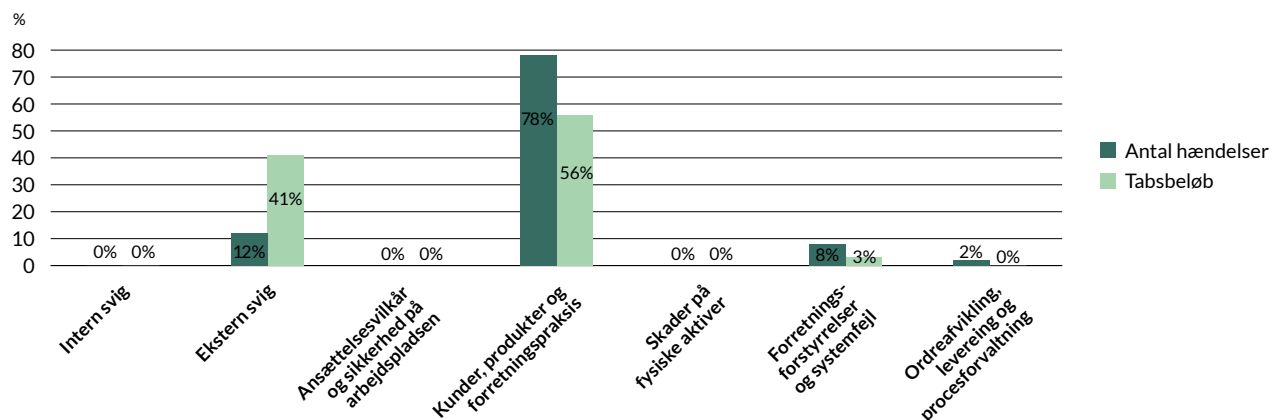
11.4 Kapitalkrav operationel risiko

I henhold til kapitaldækningsbekendtgørelsen skal banken kapitalmæssigt afdække operationelle risici. Bankens anvender basisindikatormetoden til opgørelse af kapitalkravet til de operationelle risici. Denne opgøres som 15 % af basisindikatoren, hvor basisindikatoren defineres som et treårigt gennemsnit af summen af nettorentindtægter og ikke-renterelaterede nettoindtægter.

Operationelle hændelser, der resulterer i kredittab, er en del af kreditrisikobetragtningen, og eventuelle kapitalkrav herfor medtages under kreditrisikoreservationen.

Pr. 31. december 2019 udgør kapitalkravet for operationel risiko 116,5 mio. kr.

OPERATIONELLE HÆNDELSESR

12. Aflønningspolitik

Bestyrelsen har vedtaget en aflønningspolitik, der er godkendt af generalforsamlingen.

Formålet med aflønningspolitikken er, at principperne for tildeling af løn er i overensstemmelse med og fremmer en sund og effektiv risikostyring. Herunder er formålet, at lønnen er i overensstemmelse med bankens strategi, værdier og mål.

Bestyrelsen har nedsat et aflønningsudvalg, der består af hele bestyrelsen.

Aflønning af bestyrelsen, direktionen og væsentlige risikotagere er baseret på en fast løn og følger bankens generelle aflønningspolitik, der kan læses på bankens hjemmeside, lsb.dk/loenpolitik_2019.

Der henvises til Årsrapporten 2019 note 44 vedrørende kvantitative oplysninger om aflønning.

Ingen personer i banken har en løn på over 1 mio. euro i regnskabsåret.

13. Risikoerklæring

Lån & Spar er en dansk bank med rådgivningscentre i de større byer, der har en større koncentration af uddannelsesinstitutioner for mellemlange og lange videregående uddannelser.

På privatkundeområdet i Danmark er bankens primære kundegrundlag privatpersoner med tilknytning til bankens loyalitetsbanker. Disse er overvejende kendetegnet ved at have en mellemlang eller lang videregående uddannelse og/eller beskæftigelse inden for den offentlige sektor, hvor jobsikkerheden er forholdsvis høj. For de svenske privatkunder er bankens primære kunde grupper privatpersoner med medlemskab af Villaägernes Riksförbund og Hyregästföreningen. På erhvervsområdet er bankens primære kunde grundlag foreninger og organisationer, selvstændigt erhvervsdrivende inden for de liberale erhverv, forsyningsvirksomheder, kommuner samt finansielle investorer.

Lån & Spar ønsker – udover bankprodukter – at tilbyde såvel privat- som erhvervskunder et bredt sortiment af realkredit-, kapitalforvaltnings-, investerings-, pensions- og forsikringsprodukter. Lån & Spar er endvidere aktive på kredittortområdet, primært gennem samarbejdet med loyalitetsbankerne.

Lån & Spars risikoprofil er afgrænset til kunder og produkter med begrænset risiko og lav kompleksitet, og indtjeningen skal afspejle den risiko og kapitalbinding, som er forbundet med bankens aktiviteter. Væksten skal ske i et passende tempo, som sikrer, at risikostyringen sker på forsvarlig og betryggende vis. Risikospredningen skal være forsvarlig.

Banken ønsker især ikke for stor koncentration på enkeltkunder og risikofyldte brancher.

Lån & Spar skal have et passende robust kapitalgrundlag, som understøtter forretningsmodellen og sikrer den fornødne handlefrihed på ethvert tidspunkt i en konjunkturcyklus. Bankens fastsatte kapitalmålsætning, som skal sikre, at bankens overdækning af kapital overstiger søjle 1 kravet (8 %-kravet) plus søjle 2 kravet (solvenstillægget) tillagt det kombinerede kapitalbufferkrav, NEP-krav (som ikke er dækket af egentlig NEP-udstedelser) samt effekten af et hårdt stress. Pr. 31. december 2019 udgør bankens overdækning i forhold til solvensbehovet, det kombinerede bufferkrav og NEP-krav (som ikke er dækket af egentlig NEP-udstedelser) 7,2 %-point.

Likviditeten skal være forsvarlig og tilpas forsigtig. Det er Lån & Spars målsætning, at kundeindlån i al overvejende grad skal finansiere kundeudlån, så bankens afhængighed af ekstern funding er så minimal som mulig.

Bankens absolutte risikotolerance kan afspejles ved Finanstilsynets Tilsynsdiamant og den kapitalmæssige overdækning.

Tilsynsdiamanten:	31.12.2019	Grænseværdi
Store eksponeringer	50,1 %	Mindre end 175 %
Udlånsvækst	0,9 %	Mindre end 20 %
Ejendomseksponering	0,5 %	Mindre end 25 %
Stabil funding	0,6	Mindre end 1
Likviditetspejlemærke	401,5 %	Større end 100 %

Kapitalmæssig overdækning:	31.12.2019
Kapitalprocent	21,0 %
Egentlig kernekapitalprocent	19,9 %
Kernekapitalprocent	19,9 %
Solvensbehov	9,9 %
Kombinerede bufferkrav	3,9 %
NEP-krav*	0,0 %

* Som ikke er dækket af egentlig NEP-udstedelser.

En gennemgang af forretningsmodellen og politikker viser, at forretningsmodellens overordnede krav til de enkelte risikoområder fuldt og dækkende udmøntes i de enkelte politikkers mere specificerede grænser. En gennemgang af bestyrelsens retningslinjer til direktionen og videregivne beføjelser viser, at de reelle risici ligger inden for grænserne, fastsat i de enkelte politikker.

Der anvendes væsentlige ressourcer til løbende at sikre en tilstrækkelig risikorapportering, herunder opfølgning på lovgivnings- og ledelsesmæssige risikorammer.

Rapporteringen til direktionen og øvrige relevante interessenter foretages efter faste retningslinjer. Bestyrelsen modtager løbende rapportering på alle de væsentlige risikoområder.

Det er bestyrelsens vurdering, at bankens aktiviteter holder sig inden for den valgte forretningsmodel, risikoprofil og risikotolerance. Det er ligeledes bestyrelsens vurdering, at risikostyringen i Lån & Spar sker på betryggende vis, herunder at systemer, processer og kompetencer i relation til risikostyring afspejler bankens forretningsmodel, risikoprofil og risikotolerance.

Bestyrelsens vurdering er foretaget på baggrund af den af bestyrelsen vedtagne forretningsmodel, materiale og rapporteringer forelagt for bestyrelsen af bankens direktion, intern revision, den risikoansvarlige og den complianceansvarlige samt på grundlag af eventuelle af bestyrelsen indhentede supplerende oplysninger eller redegørelser.

Bestyrelsen har dags dato behandlet og godkendt risikoreporteringen 2019.

Oplysninger vedrørende ledelsessystemer, jf. CRR artikel 435 stk. 2, fremgår af årsrapporten og bankens hjemmeside.

København, den 6. februar 2020

Direktionen

John Christiansen
Adm. direktør

Jesper Schiøler
Bankdirektør

Bestyrelsen

Anders Bondo Christensen
(Formand)

Claus Oxfeldt
(1. næstformand)

Lars Qvistgaard
(2. næstformand)

Jørn Rise Andersen

Grete Christensen

Arne Grevsen

Henrik Horup

Anne Mette Toftegaard

Carsten Mærsk Clausen

Klaus Jespersen

Karsten Poul Jørgensen

Susan Broager Steffensen

Lån & Spar Bank A/S
Højbro Plads 9-11
DK-1200 København K

CVR-nr.: 13 53 85 30